

Zala-Somogyi Közlöny

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy ivon július hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr — Minden előfizető a tulajdonos kölesön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Kaposvár.

(Szept. 26.)

© Említettük már, hogy főispán úr maga egy felhívásban többeket felkért a megyében, részt venni azon tanácskozásban, mely az alföldi szűkölködők segélyezése érdekében volt tartandó.

A tanácskozás szept. hó 19-én tartatott a megye palotájában, főispán ur elnöklete alatt, egész nyilvánossággal.

Számosan jelentek meg a felhivottak közül, úgy tekintvén a humanisticus ügyet, mint bennünket felebaráti szeretet és kötelességnél fogva egyiránt érdeklőt, melynél a politikai hit és elvkülönbség kérdésebe nem jöhet.

Főispán ur üdvözlő beszéde után Somssich Pál ur adta az iránytadó eszméket, tette meg az indítványt, mely csekély változtatással el is fogadtatott.

Hogy jelen vagyunk — mondá — mutatja a tárgy nagyszerűsége, mely szívünkön fekszik; úgy tekintessék jelenlétünk, mint magán embereké, kik a felebaráti szeretettől ösztönözötve, eljöttek tanácsot adni, javasolni, segíteni, a végrehajtás és felelősség őket nem illethetvén.

Oly nagy a csapás — mond az indítványozó — hogy egyedül az által gyógyíthatatik gyökeresen, ki a hatalmat kezeli; s bár tudja, hogy saját zsebünkben foly, de azért örömmel üdvözlö a hatalom tettét, ha ez kölösönt vesz fel, a nyomort gyökeresen gyógyítandó, valamint halás köszönettel elismeri ú Felségének azon legkegyesebb adományát, melynél fogva egy millió mérő vetőmaggal segítettnek a szűkölködők.

Proponálja: hogy az egyenes pénz és gabna adományokon kívül, helységenként irasanak össze, ki, hány munkás kezét vállal el, eltartás végett; ki, hány munkaképtelent és meddig? Somogynak 316 helysége levén, ha mindegyik csak 4 egyént vállalna is fel, 1000-

nél több egyént mentettünk meg a nyomortól; ezernél több munkás kezét foglalkoztathatunk; s egy-egy községre egy munkaképtelent számítva is; 316 nyomorultnak adtunk kenyeret. Ha 8—10 hasonló anyagi állásban levő megye tenné ezt, mi szép lenne az eredmény?

A derék indítványozó maga két egyénnek 200 napigi eltartását jelenté ki, azon adományon kívül, melyet már Főispán ur kezeibe letett. A segélyző bizottmányok felállítását nem pártolá.

Magáéva tette ezen eszméket a tanácskozmány; a munkaképes és képtelen egyének azonban nem úgy szólítottak fel az idejövételre, hanem ki önként is, rokonkebelre találnd.

Melegen szóltak még a tárgyhoz: Paiss Boldizsár, Kozma Sándor, Kacsóh L., Zichy Antal, Jakab J., s többen.

Elég garantiát látván jelen voltak a hatósági organumokban a segélygyűjtést illetőleg, segélyző bizottmányokat nem alakítottak.

Messze vidékekről marhákat hozni be a megyébe teleltetés végett, a marhavész uralkodván szerteszét — veszélyesnek találta a tanácskozó közönség.

Jelen voltak a tanácskozásban: Somssich Pál, gr. Somssich József, Zichy Antal, Inkey Zsigmond, Bittó István, Gaal Gusztáv, Gaál Alajos, Dornay István kegyesrendi jószágkormányzó, Christian Pius, sz. Benedek rendi jószágkormányzó, Bárány Pál, Paiss Boldizsár, Bogyai L., gr. Forgách Mór, Kozma Sándor, ft. Polák József esperes, Fekete Lajos, Igmándy Benedek, Tallián Sándor, Tallián Manó, ft. Kacsóh Lajos esperes, ft. Kómesz György esperes, Matkovics György, Kis Lajos, Kelemen Lajos, Bernát József, Szokolay Dániel, Szemecz János, Maár Gyula, Jakab István, Mérey K., Vajda Pongrácz stb. stb.

A tanácskozás délutáni egy óráig tartott.

Az észszerű gazdaság.

Dr. Löffler Károly után
RÉNYI REZSŐ.

IX.

A fehér világosságnak a szögöslop (prisma) általi szétbontása a fenébbi 6 fő- és mellékszínre adja: veres, narancs, sárga, zöld, kék, viola színeket. A meleg a veres színben nagyobb mennyiséggel találhatik. Ez onnan van, mert a meleg sűrűbb a világosságnál, s mivel a szögöslop központja felé csekélyebb vonzást érez a világosságnál, csekélyebb törést is szenved. Tehát ismétlem, hogy ezen különböző vonzerő a meleg és világosság megoszlását okozza.

A sugarak kölösönös vonzással bírnak. A fényvesztés (Interferenz) tüneménye innen származik. A világosság — mint minden anyag, bizonyos mennyiségből áll. Ha tehát a világosság sugarait egy bizonyos pontra összehajlítjuk, úgy a szabadabb pontoktól egy rész világosságot elvonunk, azon világossághoz hasonló, mely az összehajlító ponthoz vitetett. Következőképp a körülfekvő és a világosságsugaraktól megfosztott pontok megfeketülnek. Ezen tüneményt bebizonyíthatjuk, ha a víz fenéken szemléljük azon hatást, melyet egy, a fűszál legvégső csúcson nyugvó vizsepp a víz felszínén okoz. Ugyanez történik Newton gyűrűjével: a sima üvegen nyugvó domboru üveg két részre osztja a világosságot; egy rész visszatarozott, a más pedig áthaladó; míg a sugarak eleinte a domboru üveg simáján áthatnak, kijöttöknél a domboru felület által szétszórtatnak; ebből következnek: egy fekete pont a központban, és egy középpontu (Concentrisch) a fenébbi színekkel díszeskedő körök, melyek fekete világosságtűres körök által választatnak el, a melyek ismét egyrészt veres, másrészt kékek vegyüléközvetítő álláspontot foglalnak. Mindezen színes körök a világosságsugarak kölösönös vonzásából erednek, színeik pedig a bennök között meleg és világosság töréséből. Ha a világosság csak átbocsátatik, úgy a körök központja fehér, mert ez esetben a sugarak összetörnek (Convergenz.) Végre a természetvizsgálók által a fényvesztésről adott kísérletek határozottan mutatják a világosságsugarak kölösönös vonzását, ha azok nem sűrűek.

Vizsgáljuk csak a napugarak okozta tüneményt, midőn azok a légürkörön (Hohlkugel der Atmosphaere) át földünkre jutnak. A sugárcsoport közepének fehérnek kell lenni, mert ott azon kissé összehajlítva vannak. Szélén verecsnek kell lennie, aztán

TÁRCZA.

Balaton.

Boldogság tüköre, ezüst-tó, Balaton!
Ugy állsz, miként örök üdv a gondolaton.
Rozgó könyv vagy a mit elírni nem szabad.
S a szembe szebb idők emlékeül maradt.
Mig hű szerelemből, szép hölgyért, hazáért
Ifju bajnok szívek áldoztak drága vért...
E ragyogó idők tündöklő sugára,
Vet világot sötét romjaid ormára.

Körüled e romok, leggyönyörűbb tájak,
Némán beszélik: a magyar szív mért fájhat.
Az Ur Isten kertje, e szép magyarország!
S virágít, fiai sírhalmára hordják...
Szép vagy oh! Balaton, szép vagy gyönyörű szép.
Mennyrországhoz közel van, ki partodra lép.
Még is így szóll hozzám e sok drága várrom:
Fájdalommal néztek végig szép hazámon...

Balaton! Balaton! Fűred talán szived...
Ez sirja el titkon gyöngyöző könnyidet.
S a ki e savanyu könnyecskéket issza:
Talán egy se gondol édes buval vissza...
Felbuzgó bánatod könyvein vigadnak
A világnak kedvet, csak más könyi adnak.
De fényes tükördön, ha zugnak a habok:
Azt mondják: hazámra még szebb jövő ragyog!

CSEPELI SÁNDOR.

Visszapillantás az 1863-iki balatoni idényre.

(Végo.)

Nagy Magyarországnak alig van regényesebb fekvésű városa Keszthelynél. Közlebről — mint a nagyemberek — igaz, hogy ez is sokat vesz, de azért tagadhatatlanul gyönyörű pontnak látszik, kivált a vasutról, a vízben úgy, mint a víz felett. Keszthely Festetics György műve. A nagy szellem nyomai még mindig láthatók. Itt a szép renaissance stylon épült kastély, nagyszerű könyvtárával s fűvészi tekintetben jeles kertével; amott a helicon, mely a magyar tudósokat fogadta be egykoron; s mindenfelé a virágzó gazdaság. A voltairianus nagy magyar, ki eszméivel annyira meghaladta korát, bevészte nevét e vidék hegyeibe, szikláiba s nem törli le azt onnét még az idő sem. „Névből él, — de többé nincs jelen.”

Keszthely a természettől fűrdőhelynek van szárvna. Egyik részén a Balaton, a másikon a hőviz. A hőviz Keszthely, Párok és Szt.-András határainak összeütközésénél fekszik. Nyolcz magyar hold tiszta meleg víz terül el itt egy helyben, melynek fénytelen kék felszínre számtalan buboréktól s szürke redőktől borították ha a lég megmozdul. Az utóbbi vegykömletek úgy találták, hogy sok olyféle hiányzik e vízből, melyet előbb neki tulajdonítottak; de azért nagyon osalatoznak az, ki e miatt gyógyhatását kisebbítvén. Ellenkezőleg, tiszta hő vize, melyhez a fenék tőzeg paldéka kén részeket is ad, hatalmas fűrdőt nyújt hasonló Gastein héves forrásaihoz. A tó a hegyok lábainál szép sík réten fekszik. A tó

közepében vannak lerakva a fűrdő szobák deszkából, az újabbak elég csinosan. A fabódékban aztán lavetkezik a beteg s kibuj a szabadba fürdeni! Zárt, fedett fűrdő nincs. A parton is szálloda van. Szép kis falusi házak, hat-hat szobával, az egyikben traitour. Kert, árnyék, sétány sehol. — Az ide serogló betegok legnagyobb része a szomszéd falvakból szállingóz el a fűrdő órájára; kocsin, gyalog és mankókon. A Keszthelyen szállások jönek fuvarossal, postával a mint s a mikor lehet, vagy ha a sors úgy akarja a kocsi nincs — hon is maradhatnak. A fűrdő elég olcsó, a szoba s az étkezés igen drága s roz. Egy megkészt „Hon” és „Wanderer” szolgál szellemi élvül. A szétosztás egyébkint megóvja a különböző állásu vendégek összevegyülését, mely a vidék körülményeihez mérve, úgy látszik nagyon helyesnek tartatik. Az északi hegyekről gyakran lezúgó szél vagy eső, illuszoriuszú teszi a gyógyrendet s a félbetegből „Lásárt” csinálhat. Voila tout!

Boldog Isten! ha e kincs német, olasz vagy cseh földön és kézen volna, minő paradicsom volna már itt! Hány hotel emelkednék itt a partokon lombos árnyu parkok között. Minő gyógytermek, fűrdő csarnokok fogadnák a beteget, az üdült. Árnyékos utakon hány omnibusz rogná Keszthelyre vissza! Emlékeztünk csak Gleichenbergre, Rohicsra, vagy csak Topliczára, Krapinátöplizsre!

Es miért nincs itt mindezekből semmi? De miért nincs ugyszólva sehol e hazában?!

Üdvös lesz nekünk magyaroknak ilyféle kérdéseken néha-néha elgondolkodnunk, kutatva e számoru tünemény okát. S ha megtaláljuk azt, ha felis-

sárgának, úgy kéknek a mellékszínzetekkel; s ez valóban a színek sora úgy az est-, mint a regg hajnalain, és ezért is kisebb nagyobb mérvben veres a világosság reggel és este.

A világosság eme módosításai s a színek sorozata a meleg és világosságnak a légbeni aránytalan töréséből származik.

Minél több meleget tartalmaznak az alsóbb lég-rétegek, annál veresebbnek kell a szélső, és a lég által felosztott sugaraknak lenni. Ez magyarázza meg ama tűzveres eget, melyet a forró égőv alatti tartományok estjainak adnak. Ellenben az ég tulajdon színe kék, mivel a világosság sugarak, melyek onnan a napsugarakon kívül hozzánk jutnak, több világosságot mint meleget tartalmaznak; a kék majd a feketébe megy át, ha világosság és meleg egybekezdése, a mint t. i. a magasabb légürbe emelkedik, majd egészen megszűnik.

A világosság épen úgy mint a meleg, sűrűsítethetik és megköthetők a növények által. Enélkül a növényélet tüneménye nem tölthető be utját utolsó változásiig, vagy inkább nem is létezhetnék, mert nem volna mag, mely a növény első életmozzanatait okozná a annak táplálékot nyújtana.

A növények a föld és légből szívják be sajátos természetükhöz képest szükséges elemeket; ezen elemek bennük nedv alakban keringnek; a légeny, mely minden testet, mely nálánál könnyebb, szétoszlatni, s magát azzal, mely sűrűbb, egyesíteni törekszik, ezen elemeket egyrészen felomészti, velük egyesül és egy részüket a növények kipárolgása által elvonja, nevezetesen a szénsav alakjában; a világosság befolyása mellett a meleg is a nedv keringésbe lép s ezzel egyesül; maga a világosság is a keringésbe lép egyesül vele színté és a növényben a szénsavat megköti.

Nem minden növény alkalmas meleget és léget magába fogadni, azzal egyesülni, s azt megtartani. Némelyeknek gyengéd zöld leveleik vannak; ezek meleget és világosságot úgy tartanak meg s azzal úgy egyesülnek, ha az által igen csekélyen emésztenek. Mások igen sötétzöld levelekkel bírnak; ezek a meleget és világosságot erősen emészti; mivel több világosságot bocsátva el (amint kék-zöld vagy fekete színűek) edényeikben, az az szerveikben több meleget összesítnek; a meleggel tölt edények menetet láthatni, veresek és ott hol keskenyednek a veres szín erősebb. Így a fehér fűrtű szőlőtőkék levelei halvány zöldek s gyümölcsük sárgászöld, míg a kék fűrtű szőlőtőkéknek igen sötétzöld levelei vannak, s gyümölcsének vörös színe nagyon, melyet az a tüke leveleiből egész erővel szívott. Ugyan ez áll a veres ribiszkről is. Így a roza, melynek levelei sötétzöld színűek, egyébb mező növényeknél hamarabb érik, mert a világosság elválasztásánál több meleget emészti. Így a kolkáposzta is leveleinek sötétzöld színével azt mutatja, hogy sok meleget emészti. Nagy emésztését a melegnek lehet egy erősen trágyázott földön is észlelni: mivel a meleg a színhöz nagy rokonságban áll, azért összehatásu irányát a növény teste felé veszi, hogy azzal egyesüljön s élönken oszlik el a világossággal egyetemben annak levelein, melyek kékzöld, vagy sötétzöld színűek lesznek. Az ez által okozott és jelesül ismert hatások egyike a kora érés is, ha a növény sem szárazság sem nedvesség által nagyon nem szenved.

A növényben köztül világosság csak a növény elonyéztével szakad el; ha azonban ez megfásul, úgy a világosságot sok ideig még megtartja; miután azonban a levelei tökéletlenül képeződtek, úgy azok elébb feloszlanak indulnak s az elemeknek anyagait visszaadják. Ekkor látszanak a levelek zöld színből sárga, veres és feketébe átmenni. A világosság és meleg nem áll azon összeköttetésben a felosz-

lásnál, mint állott a növény életében; sőt inkább ellenkező viszonyban: így azon levelek, melyek a növény életében sötétzöldek voltak a feloszlásnál veresek lesznek. Ha egy növény, vagy egy levelei közül, napsugárszűrőt szenvedett, akkor az élet rögtön szűnik s a növény többé világosságot nem emészti; a világosság melyet kap, anélkül, hogy behatna, visszatartható és pedig fehér színben; aztán midőn a világosság és meleg, mely a növény élete közben benne köteve volt lassanként gyarapodik, és a feloszlás által kuforrásaihoz visszatérnek, sárga lesz s erre a nagyobb mennyiségű meleg miatt veres; végre ha a szén a növényben vagy levélben tulnyomó, fekete lesz.

Így magyarázható a leveleknek tavasz- és őszi színezése.

A meleg és világosságnak nagyobb emésztése s a két testnek a növényekbeni tevékeny egyesülése miatt diezelgnok a forró önnövényei élénk színekben; míg a hideg tartományok növényeinek színe csak halvány és zavaros.

Azon madarak és rovarok, melyek egyedül növényekből élnek, ezen táplálékban nagy mennyiségű világosságot emésztenek meg; s miután ezen, a meleggel különféle arányban összekötött világosságot tollaik, pikkelyeik és külső szerveik által ismét visszazadják, kisebb nagyobb mértékben élnek és tarka színekkel felruházzák. Ezért a forró öv alatti madarak változatos és élénk színekben fénylenek.

Röviden, az emberek és állatok meleget és világosságot esznek és isznak.

(Folyt. köv.)

VI. Nyílt levél

Nagy-Kanizsa város képviselő testületéhez.

(A népnevelés ügyében.)

A családi, a társas és a nemzeti élet nevelt honpolgárok nélkül nem biztos, mert a neveletlen, a miveletlen nép a fenti élet törvényeknek egyesítő kapcsolatát kiveti kötegyúrújából, szétépi az egyes kötszomokot és mindent halomra dönt, halomra szór törvényt, erkölcsöt, vallást, így hanyathomlok taszítja a polgári állapot jólétének biztonságát, minőlfogva folytonos lázas rázkódtatásban tartja a családi, a társas és a nemzeti élet valóját.

Csak az elfogult nem látja, hogy törvény, erkölcs és vallás mennyire súlyosnak, s hogy ezeknek már már elonyéztett becsé és értéke úgy, hogy Isten és ember parancsának sem ismertetik többé.

Ily lélek rázkódtató nyomorúságban feltétlenül szükséges, hogy a népnevelés védelmében nagyobb részvétellel fáradozzunk, mert valóban boldogtalan az a család, az a társadalom, az a nemzet, mely homlokán a neveletlenségnek, a miveltelenségnek jolkópét viseli.

„A neveletlen, a miveletlen népnek nincs észszerű akarata, cselekvénye, nincs és nem is lehet szerény, méltó véleménye. Olyan ez, mint a felforgatott tenger, mely hasány bűnbőléssel csapkod ide s tova, hogy ezereket érő vitorlás hajókat tördelhesen millió darabokra; hogy százados köszirteket téphessen szét egyes homok, kavics részletekre csak azért, hogy ezeknek helyébe újakat gyűjthessen össze, elférgedt mohrészleteket rak hézagába, hogy annál ösőbb tekintetet nyerjenek. — Hová a szerencse fordul, oda hajlik az ő kegye is. — Itéletével soha sem marad közép uton. — Fülelme, vagy letaszít, imád vagy gyűlöl, hasonló egy sokfejú állathoz, egy szüntelen apadó vagy áradó tengerhez. — Ha egy neveletlen, miveletlen néptömeget tekintünk,

hajlandók leszünk hinni, hogy ez egy ritka, egybe forrott merő ellenkező elemekből áll össze. Ugy látjuk, hogy váltva állhatatos és változókegy, jóltevő-hez ragaszkodó és irántok háladátlán, szelid és dühögő, vezérelhető és makacs, szoretetében kicsapongó és gyűlöletében engesztelhetlen, mi neki tetszik, a felett lármával határoz s nem értelmes fontolással. Az ily nép nem halkal, hanem sobes árként rohan a dolgokba. Tanács, okosság nélkül levén, önkény szerint itéli a legtöbb esetet, illedelem szerént keveset. Hajlandó a gyanuskodásra, könnyen hisz és megragad minden újat, főkép ha kedvetlenítő, a hallottakat bebizonyult igazság gyanánt veszi. Magasztalja és tulbecsüli a jót, melyet mások iránt mutat, kisebbíti azonban s feledi mind azon szívességet, melyben részesült vala. Valódi háláját kevés példányban mutathatni fel. Ő hirtelen és állhatatlan gyámol, azért mindenre használható. — Nem éri fel soha a szabadság valódi fogalmát, szabadságról kiáltoz a nélkül, hogy tudná miben áll ez! Ő vagy görbedve szolgál, vagy gögösen uralkodik. Nem tudja soha, hogy mit akar, nem azt, hogy mit kell akarnia. Itél ugyan, és még som tudja megkülönböztetni a valót a hamistól. Őn magának mindenben ellenmond a nélkül, hogy ezt észrevegye. Mindenre képes, mert vad, mert vakmerő, és mégis el tud tűrni mindent, mert gyáva és ingatag. Miután jól kilármázta magát és hathatón fenyegetődzött, végre haza oszlik és aztán mindegyike bölcsnek akar látszatni. Soha nem gondol tovább, mint a mennyire lát. Ha neki egy kis alkalom nyílik boszédre, tetemes dolgokat felejt el. Egy tüzes lármázó inkább hat reá, mint minden okoskodás. Többnyire a szavak külszínén ragad meg és így gyakran még a szabadságot is elveszti a szabadság neve alatt! — Csak annak barátja, ki használhat neki. Kegye ingatag, azért könnyen megnyerhető, és könnyen elveszithető. Külső képessége soha sem elegendő arra, hogy reá csálhatlan lehessen támaszkodni stb.“

Ha tehát a neveletlenség ily jellemű népet képes létre hozni, mint hozott és hoz mindegyre, akkor csakugyan szükséges, hogy mi összes képviselő testület egy népnevelő szakkbizottmány létre hozatalára fordítsuk figyelmünket, melynek legfőbb teendője lenne: az iskola ügynek védelme.

A népnevelést, illetőleg az iskola ügyét már csak azért is kell pártolnunk, mert az ember nevelté, mivelte, képezte csak is rendes iskolázattal lehet; itt adatik meg a tovább képzés, a tőkély felő való haladás lehetőségének első rugója, alapja, melyre építhetők a miveltség roppant palotája.

A népnevelő szakkbizottmány álljon 1 elnökből, 4 tanácsosból és 1 jegyzőből. Ez minden esetre oly szakkörfiakból állítsassék össze, kik a népneveléshez, az iskola ügyhez szakavatottan értenek és érteni akarnak. A tanácsosoknak egyike minden esetre a hittanár, másika pedig orvos legyen. Ez utolsó azért szükséges, mert morálhatnak fel egészség-ügyi kérdések is, melyeknek megoldására csak is ezt alkalmazhatni.

Alakultával a szakkbizottmánynak, első teendője lenne, bizonyos ügykezelési szabályoknak kidolgozása és megalapítása, mert a nélkül ismét csak a „titulus“ mellett maradnánk „sine vitulo.“

A szakkbizottmány létre jövén, ennek legeslegelső teendője lenne egy népnevelő védegyeletnek szervezése, hogy ezzel egyetértőleg annál gyorsabban és bizonyosabban halladhatna működésében.

A népnevelő szakkbizottmány teendői ezek lennének:

1. **Ügykezelni az iskolaház épületét.** Az iskola háznak nemcsak jól, szabályszerűen kell építve len-

ni, mertük a sorvasztó gőzkör forrását, mely nálunk mindent mi a közt, a nagy közönséget s ez által az emberiséget érdekl, lefontyaszit és leperzsel: akkor férfiasan vagyunk magunkra azt, a mi minket terhel s kezdjük egyszer valahára az újabbkor eszméinek komoly tanulmányozásához.

A ki nem beteg, a szó komoly értelmében, az nem megy a hővizre, hanem Keszthelyen marad s fürdik a Balatonban. Keszthelynél a Balaton partja nádas, a fonék iszapos, kellemetlen. De a hiányokat pótolja ismét az, hogy H. ácsmester csinos fabódét tett a vízre, zuhanyokkal s minden fürdőkészültekekkel. A szabad fürdő díja ruhával 24 kr, elég drága. A vendégek a városban szállásolják el; hol vendéglő csak kettő van, s a kettő nem ér egyet. A keszthelyiek aztán úgy fejtik meg a vendégeket; minék következtében a híresztolt magyar vendégszeretettel el-telt publicum, évről évre kevesből, mien a jó keszthelyiek csodálkoznak.

A fürdő 15 porcznyi távolságban fekszik a várostól, hová a lejárás — e fő kényelmi kérdés — egy meszes, kavicsos, azük uton történik. Ezen ut szép rétségen vonul el, melyből villák, kertek emelkedhetnek, de nincs ott jelenleg csak egy gyalog ut som, melyen az ember békeséggel járhatna. A robogó kocsi közti bujkálva, éktelen mészportól belepve halad azon része a közönségnek, mely itt lovat tartani nem bír. Egyébként, ezen körülmény igen elméacn osztja itt fel a vendégeket lovasság- és gyalogságra — kik már az uton megtanulják egymást kölcsönösen lenézni és irigyleni. — Nehány szálloda építéso a partokon, egy pár hold rétnek eladása vállalkozóknak,

vagy néhány kert — nem! csak egy kaszavágás a gyalogut miatt! — mindez oly nagy reform, mi Keszthelyen a lehetetlenségek közé tartozik. Nem lehet — mert nem lehet! Ismét azon szellem vagy inkább szellemtelenség, melyol már a hőviznél találkoztunk! Ez az örökké hátra pillogatás, ez az erőtlon kapkodás a rohanó idő kerekéibe, ez a gyümölcstelen takarékosság! szóval az a kedves kérdés az egyiptomi fazekakkal bővelkedő mult időn! — utóbb is ez tesz bennünket tönkre! Nem egyesek ellen szólok, nem vádolom senki személyt, de kívánom, ohajtom, hogy o mindenben elmaradt szegény haza mielőbb szabaduljon ö n ereje által azon varázslattól, mely izmaít merevekké, tagjait mozdulatlanokká, s épen o miatt erkölcsi súlyát ugyszólva semmivé tette — mind o napokig.

Keszthelyen több napot töltöttem. Megnéztem a könyvtárat, néhány szor a színházat is. Az első remek gyűjtemény s a berendezés ügyes kezek közt van. A színházban Szuper bohóskodott; még most sem adva semmit azon régi jó tanácsra: ne quid nimis. A casino esendes és meleg volt mint egy üzde; de annál elevenebb a kávéház, mely az ottani börzének mondható. Izrael fia szerepelnek o helyt is, mint maholnap mindenütt. Eleven nép, tanuló, okuló, tesz és nyer. Ez lesz előbb utóbb a mi középosztályunk; de ki is lenne más, szeretném tudni, mióta mi, a gentry, — mágnásoknak felöltöttünk. Azonban van egy kis nehézség a dologban; az istenadták mind bugyogóban járnak s azt mondják, hogy foszes cifraruha nem üzlethez való. De nincs igazad te kondorfejű ravasz pofájú, okos szemű zsidógyerek. Avagy nem geschäftel e magyar

nemes ember szinte elég, még pedig veletek; és nem annál inkább-e s többet-e, minél czifrább a ruha s magasabb a toll? Az, hogy ti activ, hősünk pedig passiv szerepel, lényeges különbséget nem tesz — úgy hiszem.

Itt van Péterffy vinczellérképezdeje is. A tanoncokat csak az utcán s némelykor a kertben látam. Csinos, becsület tudó ügyes fiúk, mondják, hogy jól is taníttatnak. Mindenesetre több becsületet szerzenek tanáruknak — mint egykor Hooibronk. Egyébiránt Péterffy még él! még nem ölte meg őt valamelyik zalavölgyi hidalgo, azon merényletokért, melyket az itteni ősi bálványok ellen elkövetett olykor-olykor, a nyers hangu szerkesztő. De a mi halad, nem marad. Ha őn a szabad szót, szabad sajtót, s a nemzeti quastlit a pipaszáron, csakugyan komolyan vette, akkor . . . akkor . . . !!!

Végre megerezték a mennyei csatornák és mi fürdő vándorok nyakra-főre haza siettünk. Most szobámban emlékeimbe varázslom fürdői utazásom, fényes árnyoldalaival iránt le az idény eleményeit! Ha azok minden „közvetlenség“ s „objectivitas daczára“ mégis unalmasok, — arról feleljen a szerkesztő, ki a falusi nemes emberből is dolgozótársat akar rögtönözni.

BUKÓGÁTI. *)

*) S ivemből kívánom, hogy szelleműs tollaladdal mielőbb, s minél gyakrabban találkozzék a lapok t. olvasóközönsége.

nie, hanem elegendőnek is, azaz: oly soknak és kiterjedtnek, hogy ebben minden tanonc helyet nyerjen. Ha erre gond nem fordítatik, ha az iskola háza nem elegendő számú és oly térs, hogy ebben az iskola képes gyermekek helyet nyerhetne, akkor sok visszavonulni kénytelen, vagy ha nem is, kelve nem kelve, az ugynevezett zug tévtanodákba szorul, melyekben a nevelés jobbra hízogosan történik.

Ha kissé körül tekintünk, így is találjuk iskoláinkat, azért egyre másra szaporodnak is azon zug képezdek, melyekben az Istenről csak szükségből történik az elmélkedés, ekkor is jobbra inkább a nevelő napi kenyereért, mint az Isten dicsőítésére. Nem akarom ezeket névszerint megemlíteni, elég ha azt mondom: vannak itt zug nevelők, melyekben némely nevelők olyanok, kik az élet sikamlós terén már sokszor megbotlanak, és mint nevelők most a tanoncok közepette oldaluk mellett legyezgetik tévedt életüknek árva gyümölcsét, melyre a tanoncok merő ártatlanságból némán mutatnak! —

Az iskolák szaporítását nézetem szerint nem a 6, 7, 8 latin iskolák létrehozatalával kellene megkezdeni, hanem a „kiskorúak iskolájával“, mert első az, hogy alapot tegyünk le, minthogy alap nélkül semmi sem létezhetik. En a kiskorúak iskoláját ember nemesítési tanintézetnek tartom s azt hiszem, hogy a hol ez nincs, ott nem is lehet általán jól képezett, kellően kimivolt, nevelt a nép. A kiskorúak iskolájának hiányát loginkább érzi az alanti és a közép osztályú nép, mely gyermekeit napi dolgai s foglalkozásánál fogva a véletlenségre kénytelen bízni, vagy kábító szereknek alkalmazására szorul s így teszi szerencsétlenné azokat.

Utczán, szekérun, porban kénytelen felnőni az ily gyermek a társadalom botránnyára, mások és nem ritkán önön szerencsétlenségére, holott ha ily védőtanoda léteznék, nemcsak lelki, hanem testi védelemben is eleve korán részesülne, mások és önön szerencsése biztosítására.

Ha eszébe jutna valakinek, hogy az összes lakosságot ennek jó oldaláról és szükségességéről capacitálná, legkisebb kétségem sincs, hogy egyhangúlag szavaztatnák meg tán minden utczában egy.

Ily fontos hatással bírván a kiskorúak iskolája a népnevelésre, első teendője lenne a szervezendő népnevelő szakközvetítőmágnak az, hogy az iskolái gyűléseket s mindenestrem a kiskorúak iskolájának létrehozatalával kezdendő meg, a többi teendőket csak ez után venné rendezés alá.

2. Rendezés és védené a tanári testület. A népnevelésnek másik lelke az, hogy a tanári személyzet mindenkor a tanoncok létszámához legyen alkalmazva, az az: annyi, a mennyi szükségeltetik. Nagy hiba az, midőn sok a tanonc, kevés a tanító, mert ekkor teljes lehetetlenség a szellemi képzésben minden egyest részesíteni. Ily lényeges hiány szolgál később indokul azon balsejtelemnek és véleménynek, mintha a gyermeknek tanulatlansága, tudatlansága, nevelétsége, mivelétsége a tanár mulasztásában rejlenék.

A mi iskoláinkban a gyermekek létszámához nem igen aránylagos a tanárok létszáma. Vannak osztályok, melyekben a tanár teljességgel képtelen megfelelni feladatának és egyedül azért, mert túlságos a tanoncok létszáma. Ilyen többek közt a leánynevelde osztály is.

A tanárok megválasztásában a szakközvetítőmágnak határozó, oldóntó befolyást kellene gyakorolni, mert csak így lehetne remény ahhoz, hogy a tanszékeket mindenkor kiérdomlett, derék tanárok a tanárnők foglalnak el. Arra pedig nagy gondot kell fordítani, hogy tanárnak tökéletesen kiképezett, tapasztalt, s minden, egy nevelőhöz megkívántató tulajdonokkal bíró férfiu jelöltessék ki.

A népnevelő szakközvetítőmágnak kellene keltőgyelű ariá, hogy a tanárok a tanórákat rendszeres és pontosan megtartsák, ugy nemkülönb, hogy ezek a tantárgyakat figyelmével adják elő s ezek mellett illően, méltányosan bánjanak a tanoncokkal, mert való az, hogy sok tanár csak a fizetésnek örvend és gyűlöli önállását, hivatását, melynek következtében sok mulasztást és méltatlanságot követ el.

Próbátételek alkalmazásával arra fordítsa minden törekvését, hogy a tanoncoknak szülői a lehetőségik megjelenjenek, s a jelesek kitüntetésben részesüljenek, főleg ha ezek szegények volnának.

3. A népnevelésnek lelke és istápa a jó hittanár. A népnevelő szakközvetítőmágnak egyik nevezetes feladata az lenne, hogy a tanoncok részére egy kiváló hittanárt jelöljen ki, az az: olyant, ki a testbe orónyt és erkölcsöt képes önteni. Az oly hittanár mit sem ér, kinek órái mindenre kiszámítvák, csak a valódi népnevelésre nem.

4. Erélyes községi előjáróság nélkül a népnevelésnek nincs, nem lehet védelme. Az előjáróságunk erélyességét abban értelmezem: „Védje a törvényt, az erkölcsöt és vallást, mint a családi, a társas- és a nemzeti élet boldogságának biztonságát.“

5. A népnevelő szakközvetítőmágnak havonkénti ülészek tartson a tanácssal együtt, s minden véleményes javaslata a nagy gyűlés elé terjesztessék. Működése életfogytig tartson. Fizetése a hála elismerés legyen.

A népnevelő védegyületnek teendőihez tartoznának:

6) Egy oly tükének alapításán, melynek kamataja a szegény szülők gyermekeinek védelmére fordítatnák olyképen, hogy évenként 12 jól tanuló fiú és 12 leány vétetnék oltalom alá. Nyernének ezek egyenruhát és részesülnének minden iskolai szükségletek fedezésében. Lehetnének alapító és segélyező tagok. Az alapító tagoknak névsora tartatnák a városház tanács termében, honnét e névsor csak nagyobb ünnepeken függesztetnék ki a templomba, u. m. Veni sancte- és Te Deum laudamus-kor, hogy a nép annál nagyobb buzgóságra gerjesztetnék ezek iránt. A segélyező tagok dicsőítő oklevéllel láttatnának el, ha pedig ezek tanoncok volnának, akkor a férfiak viselnének egy szelet nemzeti szalagot szívük oldalán jelölül, hogy ők is szívükön hordják szegény tanuló társaiknak sorsát; a leányok pedig hasonló szalagot hordoznának derekukon, jelölül, hogy ők is dorekasan védik azokat.

Betegség, vagy más szerencsétlenség esetében a védegyületi tagoknak álljon tisztí hivatásában, hogy jelentés tétessék a népnevelő szakközvetítőmágnak, melyre a segélyezés, a fonforgó körülményekhez illően történnek meg.

Legyen e népnevelő szakközvetítőmágnak és a védegyületnek egy zöld szalaggal körülszegzett fehér lobogója is, melyre ez irassék fel vörös betűkkel: „Jöjjen el a népnevelés országa, hogy legyen boldog család, társadalom, nemzet és haza.“ E lobogót használja aztán e testület jelvényül minden dísz- és gyászünnepélyen.

Ha így fognánk cselekedni, méltán elmondhatnók: „megáldotta Isten népünket, meg a nemzetet és a hazát!“

TERSÁNCZKY.

Megyei tudósítások.

Mohács, 1863. őszelő 18-án.

E sokat jelentő szavak: adakozzunk a szárazság által keményen sújtott hontestvéreink részére, mint a torony vést hirdető érez nyelve, bús zengéssel átható nem csak honunk összes lakosait, de még a külföld is résztvevő pillantást irányoz felénk. Mily szép s szívet emelő a lapok hasábjain olvashatni, hogy a segélyadományok mily szépen gyűlnek össze! Illő is, hogy valahára testvéri jobbot nyújtson magyar a magyarnak, mert egy anyának vagyunk gyermekei, egy közös érzés, a honszeretet, kölcsönös bizalom s nemes szívűség rózsálcza fűzön bennünket össze öröm s fájdalomban, ugy, hogy midőn az egyik könyvez, a másik pedig szárítsa könyvét. Győr, Baranya, Zala- és Somogy megyék igen buzgón végzik emberbaráti kötelességüket, vajha más vidékeken is ugy gyűlne össze a könyvgyűlések. Kivánatos volna azonban, hogy a közsegélyjárók s kik az ily adományok gyűjtésével megbíztattak, valóban lelkiismeretesen is járnának el e szent ügyben, különösen a természetmennyek eladásánál, mit az igazság s a szegény elkeseredettek iránti nemes cél követel.

Hallomás szerént a pesti hitelintézet néhány ezer mérő búzát szándékozik venni szinte a szegények javára, hogy könnyebb módon szereshessék meg élelmüket s a jövő vetni valót. A szűret vidékünkön már némely helyeken megkezdett. Nálunk a hatóság rendelete ellen is, némely szőlősgazda szűretel. Szeréntom kár, hogy a szőlő nem maradhat a tükén még vagy egy hétig, mert biz sok helyen még éretlen.

Az új bor, mint sok szűzapoeta verse, nem üti meg a mértéket. Ize kesernyős vagy talán savanyú, mit tökéletesen nem lehet meghatározni.

Az élelem száll fölfelé. Tisztabuzának mérejét megveszik 4 frt 10—15 kron. Kétszeres 3 frt 40 kr. roza 3 frt, árpa 2 frt 50 kr, zab 2 frt 20—30 kr. Tavali tengeri 3 frt 50 kr zsákonként, idei termés 1 ft, földialma zsákja 2 frt.

Színészeink e napokban indulnak utra. Elég tapintatlanság az igazgatótól, hogy 22—23 tagból álló társulatát már két hét előtt utnak nem indította, s azóta koresot nélkül egy helyen tengődnek. Ott, hol az utolsó fillért is már kivették, hiába vannak azok a bizonyos fogások, mint p. jutalomjáték valamely színész nevére, működvelők föllépte stb, ez mind nem ér semmit, csak a deficit, ez a legbizonyosabb. Nem hagyhatom érintetlen az előadott darabok fölötti észrevételemet. Először is kevés színű végződött kerekdeden s észszevágólag, hiányzott bennük az élelem, az elevenség, mintha egy bizonyos gépezet rángatta volna elő a személyeket a színpadra.

Mindogyik színész (keveset kivéve) ugy játszotta szerepét, ahogy neki tetszett. Szerepüket ritkán tudták, láthatólag a sugótól lestek el minden szót, amit pedig tisztán nem értettek, azt a rögtönzések pótolák. De hiába, jó gyomra van annak a közönségnek, ha valaki nevetésre indítja, mindent bevesz. Ertem a rögtönzéseket, mik ha jók — magam se vagyok ellensége, de csak igen ritkán használja a színész; *) de már ha tulzásba megy át, emelygössé válik. Hát mit mondjak arra, midőn a színészek közti személyeskedés burjánja is a színpadra lép, s mint időtlen szülemény a közönségnek magát, bemutatja. Így történt „Peleskei nótárius“-ban, a midőn a szerocsen nejét, Deademonát megölni akarja, Peleskei a közönség közül előrohan s a színpadon a nőt megmenteni akarván, a jurátust hívja segítségül, ki azt felelé rá: „Ej, bátyám uram, régen meg kellett volna már fojtani e nőt, mert

másképp ugy se düglük meg.“ E szép kitételezre igen találólag felelt a színész: „kegyed számár,“ s azonnal eltűnt a színpadról.

Kár, hogy a szépszere e társulat csak oly kevés gondot fordít, miért is ajánlom Pozsonyi urnak, hogy ily kiméletlen s emelygöss rögtönzéseket színészei közt szigorúan tiltsón meg; mert nálunk talán csak még megjárja, mert a közönség nem oly kiváló műtész, mint más hasonló provinciális városokkban: de ha ez máshol történik, aligha nem fűtött volna a jutalom. Pozsonyi Szigetvárra és Siklóra szándékozik innét menni, azután tán még Kaposvárra is, ha csak előre meg nem ijednek s szerkesztő ur tollától, mely a jót megdicséri ugyan, de az ily fordeségeket aligha keményen nem ostorozza. KUGYERAY.

A magyar bolondokról is van gondoskodva Bécs mellett.

L. Mór orvos-tudor, a ca. kir. nyilvános bécsi tébolydában sok évig első alorvos lévén, hirlap utján hívja fel a bolondokat, hogy menjenek hozzá „Bécsből félórnyira kies völgyben fekvő Lainca helységben felállított magán-gyógyintézetébe, annyival is inkább, mert az igazgató magyar ember, a betegekkel anya-nyelven conversálhat, ezen intézetet főképen magyar betegeknek ajánlja!“

Alázatos szolgálja tekintetes L. Mór tudós orvos ur! Nemzetem nevében fogadja szívesen azon javaslatomat, miszerint e becses, előzékeny ajánlatával maradjon meg Bécsből félórnyira „Lainca helységben, Hitzing mellett“ nem bánom habár s harmadik emeletben is, és tartsa meg e nagyszerű tébolydáját saját örültjei kijózanítására, mert nekünk ilyesmiro szükségünk nem lévén, annál kevesebé oly állapotban, melyben még velünk a tudós férfiak is conversálhatnak, ha erre körülend valahára egészséges józanásunk, ugy akkor is inkább megünn a post-budai józandába, mert nem kis okunk van félni, hogy amott nem akarva is csakugyan Lánczra kerülünk.

Valeat, quantum valere potest, in nomine Domini regni Hungariae. TERSÁNCZKY.

Hírek és események.

△ Lakatos Sándor, ismert táncszerző és táncmester; Zala-Egerszegen e hó 14-én az új teremben, egy nagybbszerű táncvizálmot fog rendezni az alföldiek felszegélyésére. — Nagy-Kanizsára is eljő, s a kedvelt tánczoszorucaikkal fogja városunk fiatalaságát mulattatni.

△ Vasas, posta-conducteur, ki néhány év óta a Nagy-Kanizsa s Pécs közt járó postakocsit kezelte, hallomás szerént agyonlötötte magát.

△ A szűret a kanizsai szőlőhegyeken már általánosan megkezdett, mennyiség kevesebb a tavalinál, de minőségére nézve azt jóval felülmúlja.

△ A nem rég felfedezett keretyéni kőszén bányában levő szén, gonosz szándékból meggyújtott.

△ Mult hó 20-án Szőke-Dentson, Véssey Sándor volt szolgabíró lakába 6 fegyveres rabló tört be; s több kegyetlenkedést véghez vivén — közel 1000 frt raboltak. 8 tovább mint 5 óráig tartózkodtak anélkül, hogy a köznép bátor lett volna őket megtámadni.

△ A helybeli szintársulat, a szűkölködő alföldiek javára jótékony ezélu előadást adott, melyből a társzta jövodelem fele 16 frt 36 1/2 kr, a városi tanácsnak fogát vadtni.

△ Ismét egy rabló került hurokra. A nagyradai hegyen a csendőrök által elfogatott szűköt katoná, Horváth János — csufnéven — Marcsa Jancsi; E mákvirág Hajnalnak kedvelt ombere volt, s annak minden rablásában részt vett.

△ E. hó 20-án egy jó madár került N.-Kanizsán lépre. Ezen jó madár neve Kerleczkó Antal, petrusi (Steier) illetőségű vándorló legény, ki e hó elején sz.-Jörinczi kerülethez tartozó Kumon községben — Stájerhonban — egy ottani birtokosnál koldulván, midőn látá, hogy a szoba ajtaja nyitva van, abba bement s egy az asztal mellett hevert fejzével az almárlomot felfeszítvén, 59 db 100— mondd: ötvenkilenc darab száz forintost és 11 db tallért felmarkolva, odábbállt. Elfogatása előtt két nappal jött Kanizsára, s minthogy egy itteni kéjűzérnél roppantul kölött, szemet szurt, s a hatóságnál bejelentés folytán elfogatott. Elfogatása alkalmával egy zsebkéssel magát megölni akará, azonban ebben meggátoltatott. O a ténny bevallá, csak azzal a különbséggel, hogy vallomása szerént nem 59 db, hanem csak 26 db 100 frtost, és nem 11, csak 9 db tallért lopott. Minthogy nála 15 db 100 fto, 5 db 10 fto, 2 db 5 frt és 1 db 1 fto vagyis 1561 frt o. é. találtatott, felvilágosításul a többi pénz hova jutása érdekében elmondá, hogy a lopás elkövetése után, félvén nehogy utóleressék — futásnak eredt, s ingébe rejtett 100-ai közül 6—7 db egészen s ugy összeazott, hogy azokat eldobni kénytelenített. Utját Krapina felé vevén, hogy aprópénze is legyen, bement egy koreskedőhöz s ott 5 db 100 forintost felváltatni akart, a 100-okat ott is hagyá azzal, hogy az apró pénzért visszajő, azonban midőn visszatért, a rendőr biztos is épen ott volt, mita tolvaj észre vevén, százasaainak otthagyaásával ellillant. Kanizsán 2 nap alatt 109 frtot kölött el. Elfogatása után pár napra a marburgi vizálgó bírósághoz szállítottatott az orzött

*) Soha sem s szabad használnia.

péna maradványaival együtt. Megjegyzésre méltó, hogy ez egyén a múlt évben szabadult ki 10 évi fogásából, melyet egy emberelés elkövetéséért kapott-s töltött ki.

△ Szepetken az ujonnan épített templom boltzata a befejezés előtt ledőlt, 2-3t súlyosan, 4-et gyöngön sebesített meg; egy 16 éves leányt pedig agyonsújtott.

Kaposvár.

© A ki mindenütt ott van a jóban. Erdemes hazánkba, na. Somasich Pál úrtól következő tartalmu levelet kaptunk: „T. szerkesztő ur! Ön népnepélyt rendezvén, méltánylom az eszmét, s a szép célra ide zárok 5 frt o. é. azon szívomból jött kívánsággal, hogy adjon az Isten minél nagyobb sikert. Tiszteletje: Somasich Pál.” Mi is azt kívánjuk szívünkkel, hogy az Isten sokáig tartsa meg noves hazánkfát a nép s a hazának.

* Szerelemféléstől gyilkosság. Egy tehones szoretjénél idegen legényt találván, azt meggyilkolta. Aligha ki nem hül szerelme most a hüvösön.

* Azon nemes szívű adakozók névsora, kik a népnepély költségeinek fedezésére ajánlatokat tettek. Rényi Rozs 1 ft. Hittaler József 1 ft. Matusich J. 1 ft. Szobovics N. 1 ft. Kutassy 4 ft. Fodor Pál 1 ft. Hönig J. 1 ft. Fekete 1 ft. Dr. Reiser 1 ft. Kégl N. 1 ft. Zajecz P. 1 ft. Insolt 1 ft. Szalay Gy. 1 ft. Matkovic Gy. 1 ft. Hány M. 1 ft. Kelemen Lajos 1 ft. Dr. Németh K. 1 ft. Egy valaki 20 kr. Freistadtler 3 ft. Csallay 1 ft. Zarka Gy. 20 kr. Leipzig A. 1 ft. Virányi: 1 ft. Gomasok J. 1 ft. Reiner János 1 ft. Stein J. 1 ft. Gundi János 1 ft. Polák J. 1 ft. Grünhut A 1 ft. Laposich 50 kr. Sonnevont 1 ft. Rummel J. 1 ft. Kutra S. 1 ft. Spitzer B. 50 kr. Schwarz L. 50 kr. Kovács J. 1 ft. Komess Gy. 1 ft. Stern S. 1 ft. Egy valaki 1 ft. Beroczknó 1 ft. Stein Jakab 2 ft. Stein L. 1 ft. 50 k. Vissy Pál főorvos 4 frtot.

© A népnep szept. hó 27-én jó rend, nagy lelkesedés és részvét közt folyt le. Sajnáljuk, hogy az idő rövidsége miatt terjedelmesebb leírását jövő számkra kell hagynunk; addig is legyen meleg köszönet szavazva Somogy székvárosa közönségének, mely nem legjobb anyagi helyzete mellett is lelkesedéssel fogadta az ügyet; legyen köszönet azoknak, kik segédkezet nyújtottak és rendező mellett fáradoztak. A költségek levonásával 300 frt o. értéken nagyobb a bevétel. Kik a költségek fedezésére adakoztak s a lapból kimaradtak, neveiket szinte tisztelettel fogjuk megemlíteni.

* Kaposvár közelében, az ugy nevezett Klinker utnál 27-én éjszaka 12 távsürgöny-rudat megrongált a villám, egyet pedig egészen összemorzsol. A villámcsapás oly erős volt, hogy Kaposvárott a sürgöny hivatalban, a villanylap felett álló ércosucok megolvadtak.

* Itt közöljük a kaposvári népnep programját: Népnep. — Folyó hó 27-én vasárnap délután a sétátéren népnepet rendezek az alföldi szükködők részére. Czólom volt, hogy a nép ártatlan

multság és élvezet közt gyakorolja a felebaráti szeretetet; s míg a látványosságban gyönyörködik, kezo az oltáron legyen, hova inségben levő vércinek nyújtja áldozatát. A népnep-délután 4 órakor kezdődik, és pedig: délután 1 órakor 1 mozsárlövés a figyelmzett: két órakor két mozsárlövés, három órakor három mozsárlövés a készülődést, négy órakor hat mozsárlövés az indulót jelenti a t. közönség részére, s a népnep kezdődik Rákóczy induló mellett. Gyakori mozsárlövésektől felváltva cigányzene, dudu és kintorna mulattatják a sétátér különböző részein a t. közönséget, hol alkalma leendő látni a rózsaszínű kedvvel lejtett néptáncokat. Öt órakor löfuttatás; hat mozsárlövés jelenti a versenylovak indulását, s a ki közülök legelőbb a pályabírák elé ér, kapja a kitűzött jutalmat, s a népből egy szép leány virágborotát tűz mellőre zeneszó mellett. Ezután következik a magyar ügyesség, vagy is: hogy lehet egy hat öl magas fenyőfát megmászni, két drága kendőért, egy makra pipáért s egy itezo vörös borért, melyek mind a fenyőfa sudarára lesznek aggatva. Ki az éljen? az az: 12 vörös frakkos gyerek mezteláb jutalomért fut, s a célpontra a jutalom kiadása után dudaszó mellett porsa táncot jár. Ezek végeztövel séta, zeneben élvezhet a közönség, s étkezésben; itt lesz Johan mint vásáros pecsenyesütő, ki dudaszó mellett osztja jó pecsenye és mureziját — pénzért; itt lesz Thomich konyhájával, jó borával, czukorsüteményeivel, hol az asztal mellett zeneszó kíséretében vigadhatunk. Most jö a java! Estvo az egész sétátér 100 szines golyóval ki lesz világítva, s hat mozsárlövés jelenti a tűzjáték kezdetét, közi, fegyver, szálló- és krinolin-röppentyük orogottotnek durranás és csillagokkal. Különböző csillag és napok gyujtatnak, római gyertyák égnék. Csillagos röppentyük orogottotnek közt megjelenik a tűzember, vagy Plutó a másvilágról, s tűz és szikratengorbon mutatja éghetöttségét, míg egy durranás siralmas zeneszó mellett földro teríti. A tűzjátékot Aetna, Vozuv és Hekla tüzhányó hegyek zárják be, melyek magok fogják a mozsarakat elszűnti, s egy általános vívatot löni a t. közönség megjelenéséért. Hogy szegény és gazdag egyiránt résztvehessen az ünnepeyen, a belépti díj csak 20 kr. o. ért. Jegyek előre válthatók Löv, Rummet, Lajpczig és Reiser urak kereskedésében, s délután 4 órakor a pénztárnál. Folkóretnek Kaposvár minden rendű és rangu érdemes lakói a megjelenésre. — Ki a belépti díjnál többet adná, az a pénztárnál feljegyeztetik, s a jótétemény hírlapok útján közöltetik. A népnep végeztövel teljes világítás mellett az ugynevezett Parapliban népvigalom lesz 30 kr. beléptidj mellett; mely 9 óra után kezdődik. **Éljen a hazá!!!**

Nyit posta.

T. V-nak: Még sem vagy hon?
H-y: Még mindig türelmemre kell önt kérnünk.
„Szigetvár” ballada. Nem az a.

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, szept. 30. A gabnaüzletben igen kevés változás tapasztalható, a forgalom — az izraeliták még mindig tartó ünnepei és az általánosan megkezdett szüretelés miatt lassu, a gabnárak többnyire megmaradtak előbbi állásukban. Csak a rozsa lett olcsóbb, zab s árpával élénk üzlet, régi kukorica 10 krral javult. Buza 84—85,86—87 88 font: 4 frt 30 kr, 4 frt 50 kr—4 frt 65 kr. Rozs 79, 80, 81 82 font: 2 frt 80 kr, 2 frt 85 kr, 3 frt, — kr. Arpa 69, 70—72 font: 2 frt 50 kr, 2 frt 75 kr—2 frt 90 kr; arpa 65—66 font: 2 frt 10 kr 2 frt 25 kr—2 frt 40 kr. Zab 45, 46, 47 font: 1 frt 95 kr 2 frt—2 frt 5 kr. Hajdina 70—72 font: 2 frt 40 kr—2 frt 50 kr. Kukorica 83—84—85 font: 2 frt 90 kr—3 frt, 3 frt 5 kr. Cinquantin 88—89 font: 3 frt 15 kr—3 frt 20 kr. Bab fehér 4 frt 50 kr—4 frt 75 kr. Repezo, tóli: 6 frt 50 kr., 7 frt — kr. Repeze, sárga: 5 frt — kr., 5 frt 25 kr.

Kaposvár, szept. hó 26. Néhány órai eső üdítő tette a léget, s most kollemos, szép őszi napjaink vannak a szüretelők általános öröme. A szüretjavában foly, a must édességéről itólve, ismét kintűnő erejű boraink lesznek, mi jó hatással lesz borogazdánk zsebjére, mert a bor ára emelkedett, s a mustnak is több keresője van, mint tavai ilyenkor; jelenleg 4 frtn. szedik a jó must akóját. A vetogottost megkezdtek, az eső — bár kevés volt — tekintetben is jókor jött. Kukorica általában véve közönségesen fűzetett, a hajdínához — mig dör nem lesz, mindig van rományunk. Sok hizott sortvés vár eladásra, vevő azonban nincs; a sortvések ára naponként emelkedik. Az eleségár következőleg áll: Buza 4 frt, közönséges 3 frt 80 kr. Rozs 2 frt 40—50 kr. Arpa 2 frt. Kukorica 2 frt 80 kr, 3 frt. Zab 1 ft. 60—75 kr. Egy mássa szóna 2 frt 2—10 kr. Egy szokór szalma 3—4 frt egy zsák krumpli 1 frt 40—50 kr. Egy fej káposzta 20—30 kr. Zsir iczóje: 50 kr. (m. p.)

Emberbaráti felhívás!

Városunk egyik munkás polgára, kinek 6 neveletlen gyermekről kell gondoskodnia, már évek óta emésztő betegségben szenved, üzletü pangása miatt a legvégső szükségben szenved, s ha volna is a felgyógyuláshoz romény, a költség hiánya teszi azt lehetetlenné. Nem sok áldozatba kerül egyeseknek a bajon segíteni; azért hivatva érezzük magunkat egész tisztelettel felhívni Kanizsa és vidékének lelkes és jóakaró polgárait, hogy azon inségben szenvedő család felsegülésére könyörödományaitkat ne tagadják meg. E lapok kiadóhivatala szívesen elvállalja a nyilvános számadás melletti gyűjtést.

Adakoztak: F. József 3 frt, W. József 2 frt, Rajsz Károly 1 frt, Farkas Ferencz 1 frtot.

Fesselhofer József
fűszer-, anyag-, festék- és nürnbergi kereskedésében
Nagy-Kanizsán egy vagy két jól nevelt növendék
fölvétetik.

Egy földbirtokos, 300 db közönséges faju anya juhokat vásárolni nem idegen. — Eladni szándékozik — bérmentes leveleiket M. U. betűkkel czimezve N.-Kanizsára Wajdits József könyvkereskedésébe küldeni sziveskedjenek.

Svágell Mór

vaskereskedésében egy gyakornok felvétetik.

Használat előtt.

Használat után.

Lótulajdonosok különös figyelmébe ajánltatik

OTTENREITER LIPÓT

csisz-ellenes-irja lovak számára, Linimentum anti-rheumaticum equi.

Ezen hathatós szor, mely a lovaknál akár frisen támadott, akár idült rok, kantságánál, vagyis azok lábainak csúszos-rheumaticus gyulladásánál, marjulások-rándulások és bokacuklásoknál, lapoczka a kereszt bénaságánál, vagy a meghült és által előidézett bármind csúszos foszosság és morovedottság ellen, indaganatná idős elgyengült, vagy kicsigázott, kimerült és gyenge lovaknál alkalmazandó, és

Wajdits József kiadó, lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

ezen elősorolt bajoknak eddig még hallatlan gyors gyógyulását hozza létre. — Ezen ir nemcsak magán-bizonyítványok által, hanem a pesti m. k. állatgyógyintézet által megvizsgáltatott s valóban gyogyerejűnek tapasztaltatott s hivatalos bizonyítvány által megerősítettet. — Miatán ezen ir alkalmazásánál gyors és jó hatása mellett, sem a szőr színének változásától vagy annak kihullásától tartani nem kell, és több évig is megtartja gyogyerejét, azért is ezen ir nemcsak Magyarhonban, hanem austriai birodalmon túl is a legkedvezőbben fogadtatott és jó hatása miatt elismerésben részesült.

Ezen ir kapható, alulirt czimem alatt, nevemmel ellátott pecsétnyomóvak lepecsételt kökorsókbán a használati utasítással együtt. Ára egy kis korsónál 2 frt. 50 kr., nagy 4 frt. 50 kr., 30 kr. az elmalházás minden egyes korsótól. — Megrendelések csak az ir és elmalházási értékek posta-díjmentes megküldésével azonnal pontosan teljesítetnek. — Kapható és megrendelhető még Pesten ugyanazon árért mint nálam t. cz. **Török és Wagner** gyogyoszorész **Kochmeister és Thalmayer** gyogyanyagkereskedő, **Hollósy Testvérek** kereskedő uraknál.

Külföldön London, Páris, Berlin, Frankfurt, a. M., Sz. Pétervár, Zürich és Genfben az ottani lapok hirdetései szerint.

Következő uraknál, vidéken az áea egy kis korsónak 3 frt. egy nagy 5 frt.

Arad: Schlesinger Vilmos.	Lemberg: Berliner A. gyogyss.	Sümegh: Thanhofer S.
Baden: Bauer M. gyogyss.	Linz: Cusolle J. unokaöccse.	Szathmar: Welsz J.
Baján: Czernyus Testvérek.	Losoncz: Búsbak A. H.	Szeged: Schlesinger H.
B. Gyarmat: Sipler testvérek.	Miskolcz: Spuller A. J.	Szegszárd: Guttler A.
Bécs: Wittman & Freyler.	M.-Schönberg: Gedult Fried.	Sz.-Fehérvár: Roszberger J.
Bránn: Kubesch A. jun	Marm.-Sziget: Serein F.	Szombathely: Kelemen S. A.
Csúz: (Kom. megye.): Borsay	Nagy-Várad: Kiss Sam.	Sopron: Müller P.
E. gyogyss.	Nagy-Kikinda: Gartlgruber M.	Stockerau: Dischendorfer J.
Debreczen: Rickl A. J.	Nyiregyháza: Járossy G.	Tata: Hoppel C.
Eger: Weszely János, gyogy.	Oravicza: (Bánászb): Becker S.	Ungvár: Pollák P.
Élesd: Horváth Fer. gyogyss.	Orahovicza: (Slavonia): Hor-	Uj-Becse: Wagner Fer.
Gratz: Fischer A.	czog F.	Uj-Vidék: Schreiber Ferd.
Győr: Lehner Fer.	Oroszáza: Sulyog Ede.	Veszprém: Buttner Ján.
Innsbruck: Teurschenthaler M.	Pancsova: Krancsovits G.	Warasd: Ambrossita M.
Kassa: Novelly Sándor	Pécs: Haldecker A. E.	Wels: Wallner és Csicscheck.
Klagenfurt: Skola G.	Pozsony: Walko M.	Werschetz: Guist Mih.
Kolozsvár: Wolf F. gyogyss.	Prága: Lönhardt K.	Zala-Egerszeg: Handtök Istv.
Kronstadt: Jekelics E. gyogy.	Putnok: Szepessy Gy. gyogyss.	Znaim: Schmidt G.
Krems: Seidl M.	Rimassombath: U. Hamillar	Zombor: Popits István.
Langenlois: Mayer Károly	Rzesow: Schalter J. és társa.	

Nagy-Kanizsán egyedül csak Fesselhofer Józsefnél a föntczában, a városházépületében kapható, ahol az ár 3 és 5 frt. o. é.

Kapható nálam azon más hires és ismeretes Wagner J. vegyész és gyogyoszorész ur által készített öt különféle **barom-, táp-, és gyogyoro**, melyek lovak- és szarvasmarháknál, juhok-, disznók- és baromfiaknál legjobb sikerrel alkalmaztatnak, ezen porok a m. k. állatgyógyintézet által megvizsgáltattak és hitelen bizonyítottatik, hogy azok a gazdasági czélok elérésére alkalmasok. Az ára, mint a föltalálónál, egy nagy nyalábó 80 kr., egy kicsinyé 40 kr. o. é., használati utasítással együtt. Megrendelések pontosan teljesítetnek.

Ottenreiter Lipót, okleveles állatorvos,

kis-híd-utca 3. sz. Vadászúrt átellenében és a kerepesi uton, 8t-pacsita-utca 10 sz.

Zala-Somogyi Közlöny

Ismeretterjesztő lap

széplrodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy ivon július hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr. — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábas Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Néptünnep Kaposvárott.

(Szept. hó 27-én.)

Már sajtó alatt volt lapunk mult száma, midőn a kaposvári néptünnep lefolyt, s így abban csak újdonsági tudósítást hozhattunk róla, legyen szabad most részletesebben megemlékezni, nem csak mint ünnepekről, hanem mint oly tényről, melyben a kaposvári lelkes közönség áldozatkészsége ragyog.

Az ünnep kezdetét délután 4 órakor mozsárlövés hirdetésként, s már 4 óra előtt úgy el volt foglalva minden pont a sétátér körül, hogy az ostrom alá jött pénztárhoz alig lehetett hozzá férni.

Az árnyas téren volt ozigány zene, két dudás, kintorna; mindegyiknek volt közönsége, mely nemzeti táncunkat egész eredetiségben lejté még több bámuló előtt.

Egyik szegletben peccsenyesített sátor, odébb terített asztalok, bábos, bormérés, nemzeti lobogók árnyában; a hangos öröm és zajt csak a mozsarak durrogása mult felül.

Hat mozsár lövés jelenté a sétátér előtti tágas téren 5 órakor a lóverseny kezdetét, melyre 10 lovas iratta be magát. Bíró László 5 éves mén lovával, Bíró József 3 éves kancza osikájával, Jágor Mihály 3 éves kancza, Berta Samu 4 éves, Bók János 5 éves kanczával — mind Aszalóból. Willingsdorffer Alajos 7 éves mén lovával, Riba Lajos 6 éves kancza, Tóth János 8 éves kancza, Tóth János 8 éves kanczával — Kaposvárról.

Az első jutalmat 1 db aranyt Bíró László nyerte 5 éves mén lovával, ki a néptünnep előtt egy leány által megvirágbokráztatott harsány éljenek közt; a másodikat, 4 frt o. é. Bíró József 3 éves kanczával. Mind kettő aszalói pol-

gár, kik a pesti gyepről is hazaszerte ismeretesekek, megérdemlik a kintutotást, kik így ulik a lovat s kik ily lovakat nevelnek.

Ezután futott gyalog 12 frakkos fu; a komikus jelenetet hangos kacaj kísérte s megelégedés a nép részéről; első jutalmat nyerte Tomasek János, a másodikat Pál Mihály. A persa tánc nagyon is trivialis volt, de ki parancsol 12 szilaj gyermeknek, midőn duda szó mellett majd két ezer (hozzá véve az ingyen páholyokat is köröskörül) ember nézi.

Most a sétátérre takarodott a közönség, hol lobogó kendőkért versenyt másztak egy 6 öles fán, — de bizony a kendőt senki sem oldta le.

Jött aztán táncz után táncz, zajos vivát és élezes daloktól kísérve, mely a sétálók egyhangu döngésében halt el.

Estve 100 színes lámpával ki volt világítva a sétátér, s a Rákóczi induló mellett megkezdődött a tűzjáték, mely majd egy óráig tartott, s a kiváló részleteket erősen tapsolták és éljenezték. Köszönetet kell itt mondanunk Némoth Ignácznak, kinek tapintatteljes felügyelete alatt Reizner, Schoffer és Krause urak oly pontosan parancsoltak a magasba szálló rüppentyűk, római gyertyák, csillag, napforgás és szétfolyó tüztengernek.

A tűzjáték után ismét táncz minden pontján a sétátérnek, s az asztalok mellett zajos kedv, dal zene kíséretében, egész fél tíz óráig, midőn kezdődött az úgy nevezett „Parapli“-ban a népvigalom.

Eddig a zaj-, kedv- és örömről beszéltnk, beszéljünk most arról — mi legnagyobb örömet ad, az eredményről.

A sétátér előtti két pénztárnál, egy a világméretű pénztárnál, a beléptidíjon kívüli ada-

kozásokkal együtt begyűlt 261 frt 10 kr. Löw Mór ur 100 db jegyért bevett 20 frtot. Rummel János ur 22 db jegyért 4 frt 40 kr. Lajozig A. ur 100 db jegyért 20 frtot, magán adakozásokból ugyan nála begyűlt 3 frt 80 kr. Özv. Reiznerné assz. 100 db jegyért 20 frt, magán adakozásból 60 kr. A néptünnep költségeinek fedezésére összejött 69 frt 80 kr s egy db arany. Az összes jövedelem 399 frt 70 kr o. érték, és egy db arany.

Ebből levonotván a vizsgáló bizottmány által helyben hagyott 84 frt 93 kr o. é. költség és egy db arany verseny díj, — marad alföldi szülőkörű véreink segélyezésére tiszta jövedelem 314 frt 77 kr o. érték.

Mindenesetre oly eredmény, Kaposvárnak mind népességét, mind nyomott anyagi helyzetét tekintve, melynél fogva büszkén hivatkozhatunk egész hazánk előtt a nép lelkesedésére, áldozat készségére; s ezennel forró köszönetet mondunk a közönségnek szíves részvételeért a szülőkörűk nevében; a megyei és városi hatóságnak segédkez nyújtásáért; a kereskedőknek, kik szintu áldozattal résztvettek az ünnep kivitelében. Szeg. Reizner E., Vajda P., Rényi R., Fodor I. pályabíráknak; Kutasi E.-nek, Zuzman J., Lajt Gy., Szigeti A., Nüthig K. pénztárnokoknak, szóval mind azoknak, kik akár áldozat, akár fáradozásaik által a szülőkörű nép szeméről könyeket törölni siettek.

ROBOZ.

Jegyzéke

azon könyvgyűjtemények, melyek a szárazság által inségre jutott alföldiek felségelésére 1863. évi szept. hó végeig Somogy megyében befolytak: (Folytatás.)

Kapos Keresztur ¹¹/₁₂ mérő baba, ¹³/₁₂ m. roza és 74 kr; Szt-Balázs 2 mérő kötszercs; Csoronfa ²/₁₂

TÁRCZA.

Koldus gazdag.

„Gazdag vagyok, nem rettegek nyomort,
E pajzos férfit nem ismerem.
A kékkehely kezemben töltve áll,
Úrithetem naponta s éjjelen.

Mindenfelől öröm mosolyg felém.
Rakodtan áll előttem asztalom,
Mit sem teszek, s kihinti rám a sors
Kincsét — pazar kezekkel, gazdagon.

Mind azt bírom, mit adhat o világ.
A földi fény mosolyogva vesz körül.
Nem sujt le rám csapásival a sors,
Vágyó szívem jóllét ölön örül.

S mi fény az — a mi messze tőlem, oly
Tündéri szép bűvös sugárral ég? ...
Nem ismerem! — mely ugy siet felé:
Oltári lángnak hívja azt a nép.

Mondják, hogy a kik ott sereglenek
— Az áldozók nemes, nagy szellemek.
Lelkükben a nagy eszme lángja ég, —
S ki ott van? az meghalni sem remög.

Áldoznak ők, hogy vész s vihar között
Híntson sugárt a lelki szent erő,
Ragyogjon a nap hosszú éj után,
S remekből álljon uj világ elő.

S nem balga az, ki föl, magasba tör,
Ki földi jót keresni elfeled,
Kit a közügy szerelme visz, ragad?
S mi a közügy? most hallok o nevet.

Nem balga nép ez, a ki itt időz
— Megvetve a világi fényt, vagyont?
Ki küzd, csatáz a lelki életért
S érte vért — ha kell — örömmel ont?

S vajjon mit ér a lélek — a miért
Áldoznak ők —? hisz az nem földi kincs!
,Koldus az, a ki így gondolkodik
— Ha gazdag is, mert szíve s lelke nincs.

PAP GABOR.

London ismertetése.

(Mutatvány 1862-ki uti rajzaiból.)

Bármily érdeklődéssel birjanak London nevezetességei, — bármily élvezet véljünk föllelni muzeumaiiban és galériáiban, — itt is ott is különös ritkaságokat s jelenlőn jelesb műtárgyakat láthatván, — bármily emlékezetes benyomást okozzanak ezen világvárosnak megszokott látványai, — mindez a kikötő és docks-ok megtekintése után háttérbe szorul.

London kikötője a világon a legelőkelőbb. Kezdetét veszi a Londonhidnál „London bridge“ s nem mondhatni, hogy hol végződik, mert midőn a pompás vitorlások árboez erdekkel sűrűn sorakozottan, — a meddig csak szemünk terjed — a Themse látkörében elmosódnak, addiglan azok egy részének hatalmas tömege a dock-okban pihen, árboezáiknak csúcsai az azokat környező roppant raktárak „warehouses“ fedelein tuemelkedetten égfelé nyulván.

A docks-ok tágasbllü vízmedencezék, melyek zsillipek által a Themsevel kapcsolatban vannak. A világ minden részéből s annak minden nemzeti által összehordott termények s árucikkok világgiaza lévön a londoni kikötő, azok, értékesítésük előtt, a

docks-ok körül épített „warehouse“-ban kirkatnak, a docks-ok tehát szabad kikötők, melyekben a hajók s tarheik biztos menhelyet találnak s ez utóbbiak vámentesek mindaddig, mielő azok áruba nem bocsájtatnak.

A kilencz docks között a St Catharine's docks, London docks, West India docks, East-India docks, Commercial docks, Victoria docks, Deptford docks, Grand Surrey docks és Greenland docks, — csak a két elsőbit tekintvön meg, azokat a látottak nyomán a szíves olvasóval megismertetni fogom.

St Catharine's Docks. Ez a „General Steam Navigation Company“ tulajdona, mely társulatnak apró hajói a londoni Themse közlekedést, úgy szinten a Németalföld, Belgium és Franciaország felé utazók szállítását a tongoron fenntartják, kiindulási pont lévön a Themse partján levő „St Catharine's Steam Warf“-nak nevezett állomási hely. A docks 24 acre-nyi (1 acre = 1125 bécsi □ öl) földterületen, melyen azelőtt 10 ház állott építetett s a közhasználatnak 1828-án átadott át, s vízmedenceze hosszukás négyszöglet közé s 10 acre-nyi területet foglal el, mely körül gyönyörű „Quai“ terülvön el, azt a háttérben kormos kinezéstü roppant raktárak „warehouses“ szegélyezik. A vízmedencezéhez nyíló kapuk s illethetleg zsillipek, oly mélyaságú vizen csukódnak, hogy azokon a dagály előtt is 600 tonnával (1 tonna 18 mázsa) rakott hajók kényelmesen be- és kijárhatnak. A raktári csarnokokban 110,000 tonna elhelyezhető.

London Docks. Ez 90 acre földterületet foglal magában s 1805-ben négy millió L-nyi (L=1 font sterling, mi folyó pénzünk szerint mintegy 10 forint 25 krt tézsen) költséggel építetett; 4 zsillip nyílása van a Themse, vízpartjában pedig 300 nagy hajó elhelyezhető, a kisebbeket nem is számítván.

12 mérő kétszerez; Hujmás 1¹/₂ mérő kétszerez; Bő-
nyfa 1¹/₂ mérő kétszerez; Gyarmat 2 frt; Udvar-
12 mérő rózs és 2 frt; Bellovár 5 mérő rózs;
Vár 12 mérő rózs; gf Széchenyi Gyula Marczaliból
100 m. buza és 100 m. rózs; Kaposvár város 3¹/₂
m. buza, 3¹/₂ m. rózs és 44 frt 40 kr; Komcz Gy.
Károly ur 12 frt; Raab József és neje 5 frt; Kapos-
mérő község 3¹/₂ m. buza, 4 m. rózs és 2 frt 61 kr;
Kaposujlak község 3 m. buza és 1¹/₂ m. rózs; Szen-
na község 5¹/₂ m. rózs és 2 frt 31 kr; Fészorlaci
puszta 1¹/₂ m. buza és 1¹/₂ m. rózs; Szt-Jakab köz-
ség 1 frt; Talabér György teszeri plébános 10 frt;
Toponár község 5 m. kétszerez; Kapos-Füred 3 m.
kétszerez; Jutka község 4¹/₂ m. buza, 4¹/₂ m. rózs
és 14 frt 7 kr; Pécsi káptalan 25 frt; Nyárády szol-
gabíró ur járásából 25 frt 50 kr; Tevely Elek Ka-
posvárról 6 m. rózs; gf Fosztetich Dénes Toponárról
50 m. buza és 50 m. rózs; Tóth Szt Pál községből
1 db arany és 3 frt 20 kr; Boronka községből 5 frt
50 kr; Iharos-Berény községből 2 m. buza, 4¹/₂
m. rózs és 4 frt 10 kr; Majorios Ferencz Szt-Miklósiból
1 frt 50 kr; Özv. b. Rodennö 100 frt; Simonfa köz-
ség 2 m. kétszerez; gf Széchenyi Ferencz 20 m. buza
és 20 m. rózs; Szill község 4¹/₂ m. rózs és 8 frt 4 kr;
Özv. Zichy Sándornö 2 db arany; Zichy Mihálynö
10 frt; Búzsák 1 m. buza és 11 m. rózs; Tóth Sze-
n. Pál 12 m. rózs; Boronka 4¹/₂ m. rózs; Varjak 3
m. rózs; Csomend 1 m. rózs; Mocsolád 3¹/₂ mérő
rózs és 10 frt 50 kr; Gaál Kristóf ur 10 m. rózs; To-
ponár 1 m. rózs és 4 m. kétszerez; Simonfa 2 m. két-
szerez; Várda 24 frt 80 kr; Mernye 12 frt; b. Wenk-
heim 100 m. rózs; Szigetj járásából gabona maradvány
6 m. buza, 3¹/₂ m. rózs és 11¹/₂ m. kétszerez.

A már közlöttékkal összesen befolyt: 1038¹/₂
p. m. buza; 1093¹/₂ p. m. rózs; 65¹/₂ p. m. kétsze-
rez; 101 p. m. vegyes; 11¹/₂ p. m. árpa; 10 p. m.
cs. kukoricza; 4984 frt 32¹/₂ kr o. ért. és 3 darab cs.
arany. (Folytatjuk.)

VII. Nyílt levél

Nagy-Kanizsa város képviselő testületéhez.

(A városnak szépitési és építési bizottsága
ügyében.)

Nagy-Kanizsa a vaspálya által a világnak nagy
részeivel jött érintkezésbe. A világ fogja e szerint
követelni tőlünk, hogy szellemi és anyagi tekintet-
ben gőz- és villanyerővel haladjunk előre e tekintet-
ben is.

A haladásnak egyik jelképe a városnak szép-
ségi és építési bizottsága. A vándornak szemel minden-
kor csakis az értelemben tartanak szemlét, keres-
sük a szépséget, az izlést és más efféléit. Ezeknek va-
lójából itéli meg a lakónak művelődési haladását,
mint egyik asszony a másikat, házának, szobájának,
konyhájának szépségéből, izlotes elhelyeztetéséből.

A mondottaknak védelme a szépitési és építé-
si szakbizottmányunk kezébe van letéve ország-
szerte oly községekben, melyeknek fénye és jelképe,
szóval: büszkesége, a korszerű haladás.

A mondottaknak értelmében mi is így cseleked-
hetnénk, hogy kiérdemelhesük a világnak méltó el-
ismerését.

Alakult ugyan egykor e városban egy szépitő,
de nem alakult építő szakbizottmány, már pedig e
két szakbizottmányunk kell testet és lelket formálni,
hogy valódi élet legyen a vállalatnak, különben is-

mét csak hözagos, és pusztá képzelet marad az egész
bizottmány és ennek hatásköre.

Shépitési és építési szempontból még nem
igen tehetjük fel a díszkoszorút, a babért, mert e te-
kintetben csakis a sokféle szegletességökkel jövünk
vérző érintkezésbe, melyek egyre másra a bárd,
gyalu és faragókés után vágyódnak.

Az utcák jobbára tekervényesek, a házak nem
a legszabatosabb rendben következnek egymás után,
a mellék utcák igen szűkek, legtöbb helyen a házak
eleje bepálankolva vannak, földdel felszórva, úgy,
hogy szeker és ember esőben, sárban a szekérron
alig képes egymást kikerülni; a házak mentében
nyitott árkok, a mindegyike előtt egy-egy hid vagy
bűrt van, melyekben nagyon sokszorgyomrotkoverő
áporodott eső lé, konyha öntelék, döglött macska,
vagy részeg, beteg ember hentereg. Járda csak itt-
ott van, ez is több helyen oly rossz, hogy az idegen
ha nem vigyáz, akár nyakát törheti, mert midőn emoz
lépcsőzetes, amaz lejtős, itt síma, ott göröngyös, egyi-
ke keskeny, másika széles, ennek szabályos, aman-
nak szabálytalan vízvezetője van; a védőzövek
küllebb, bollebb levén elhelyeztetve, egyike magas,
másika alacson, sok helyen a járdák ily czövekekkel
elzárva, a mint a házi urnak tetszett. Az utcák több
helyen felvermeltettek, elhordatván a föld, életbiz-
tonság elleni gödrök hagyattak vissza, hogy ember
és szeker egyaránt eshetnek, veszhetnek bele.

A házak nem épen a legizlotesobb alakban tün-
nek fel, sőt vannak utcák, melyekben a fa, sűvény
házak mindegyre alakulnak, cserépre csak tűzvész
után kerülnek a zsuppos házak, mintha csak úgy
kellenék lenni, hogy a szépitő és építő szakbizott-
mányunk szellemét a szelek szárnyai és a tűz viselné.
De a mi ennél is több, most is vannak szalmával,
deszkával fedett házak, melyeken deszka kémények
szórják ki a tűzszikrákat, mint van az eset például a
tizenháromvárosban a 423, a 426, a sopronyi utcá-
ban a 380-dik számú házakban, melyeknek látásán
méltán megrázkódik test és lélek, mert tudnivaló do-
log: „quod non speratur in anno, accidit in
puncto,“ azaz: egy percz müve, hogy ház és vagyon
por-hamuvá éjjenek.

A ház részleteinek elhelyeztetésére épen sem-
mi figyelem sem fordítottak, lakszoba, árnyékszék,
istálló sok helyen egy földalatt van, vagy nem mesz-
szo egymástól, ritka ház van az utvonalnál maga-
sabbra emelve, a malter is agyag és nem mész, azért
van is elegendő ingatag és nedves lakás, kémény
nélküli ház, quantum satis. Szalmát, szénát a más
gyulékony holmit az udvarokon bőségben láthatni,
de még a cseréppel fedett házakban is úgy, hogy sze-
les napokban majd nem megőrül az ember aggodal-
mában, attól tartván, hogy egy elragadt tűz kanócs
elegendő az egész városnak hamuvá égésére.

Sohol sem láttam oly építési módot, mint itt,
mert a háznak fatető részletei a szoba gerendákkal
rendesen összefüggésbe tötötnék, így ha a tetőfa
meggyulad, be kell égni a szobának is, és elögni
mindennek.

A tűzkészletek sem elegendő ovatossággal hely-
heztenek el, azért volt is eset, hogy a kémény fala-
zatávil érintkezésbe hozott épületfák megégvén, a
ház kigyuladt a leögött.

Igy áll városunk szépitési és építési szem-
pontból annak ellenére, hogy bír egy szépitő szakbi-
zottmánnyal és elegendő képezett építésszekkel.

Ha tehát e tekintetben csakugyan előre aka-

Raktáraib n 220,000 tonna portéka, az azok alatt
levő pincz-helyiségekben pedig 30,000,000 quart (1
quart = 2 pint) bor és egyéb folyadék tér el. Némely
nap 3000 ember is talál itt foglalkozást, kiknek ösz-
szecsoportulása re. gely 1/2 7-or, midőn a bejárások
megnyílnak, sajátásgos látványt nyujt, — az ember
minden fajávil itt képviselve van, láthatni itt fo-
hór, barna és fekete munkakereső egyéneket, kik
minden ajánlat és bizonyíték nélkül azonnal foglal-
kozára akadhatnak is, ha — izmos karokkal — me-
lyek az igazolás egyedüli főkellékéül tekintetnek,
dicsekedhetnek. A dohányépület „the tobacco dock“
pompás raktár, hol azonban daczára annak, hogy ott
a legfinomabb szivaroknak milliói földhalmozva, a
dohányzás tilos, csupán a királyné dohányozik itt,
azonban nem személyesen, csak pipája füstölög szű-
net nélkül. Ugyanis: a dockszemélyzet által azon
gömbölyü kályhának füstölög kéménye, melyben
nagyrészt megromlott dohány, azonban más dugáru-
czikkek is, mely a háromszoros vám miatt a tulajdo-
nosok által el nem fogadhatónak tekintetik, itt föltű-
zeltek, ezen kályha tehát a királyné pipájának „the
Queen's pipe“ nevezetik — úgy hogy arról méltán
elmondhatni: miszerint egész Európában a legérté-
kesb tűzanyag fölemlesztésével kérkedhetik.

Ha az ezen docks-ot környező „warehouse“-ok-
ban levő portékaoknak töméntelen halmazát, nevezete-
sen kávét, cukrot, théát, dohányt, selymet, látnak —
magam is körutamban egy csupán roppant tálalá-
kat és egy csupán ananast kirakodó hajó körül egy
ideig ögyelögvén — a „quai“-n földhalmozott bőröket,
berzen fát, indigót, számtalan nagyobb kisebb hor-
dókat, mállákat és faladákat csudálkozva szemléljük
— Londonnak a világ mind az öt részébe kiterjedt
kereskedéséről és iszonyu gazdagságáról csak okkor
lehet némi fogalmunk.

De tekintünk a terjedelmes pinczék érdekes
helyiségeibe. Egy borkereskedő ismerettsége által
megszerezvén a bemenetre nélkülözhetlen engedélyt
vagy is „Fasting order“-t, annak előmutatása mellett
ezen föld alatti zárt helyiségek az idögen előtt meg-
nyílnak. A bejárástól jobbra van azon hivatal, hol a
„Fasting order“ bejegyeztetik és igazoltatik, azon
világosan száma és neve kiírva levén azon pinczének
és hordónak, hol ez vagy amaz megköstolandó bor
találatik. A burgundi és rónusi az előszobában, a
nehézebb borok pedig mint a Port és Sherry tovább
vannak. Ha „Fasting order“-ünk rendbe találtatott,
belépünk ezen terjedelmes föld alatti borzalmas és
mégis költői helyiségekbe. Már az első lépésnél — a
tág boltívek alatt nyugvó fölséges italok minőségéhez
képest — sajátásgos szag hatja átérzőkeinket, előnk-
be jő a pinczemeszter s ujong átvizsgálván az enge-
délyt, vezetősünkre egy szolgálattévó egyént kiren-
del, ez a közel égő lángnál egy kis olajlámpát meg-
gyujtván, azt kezünkbe adja s maga is ilyennel ma-
gát ellátván, vele vándorlásunkat megkezdjük. Utunk
vögnélkülínek tetsző folyosókon át, mindkét olda-
lon sorakozott óriás hordok mellett vezet el, melyek-
re lámpánk kisérteties fényt áraszt; — itt-ott a pin-
czetetőről alálógnak díszpéldányai azon csudálatos
növény képezményeknek, melyek csak a boros pin-
czöknek szoktak sajátásgai lenni, s vezetöm által
arról értesültem, hogy azok növést sonki nem gá-
tolja, sőt inkább a borkereskedő azon helyeket hol
ez díszlik, legjobban kedveli már csak azért is, mert
azok a London-dock pinczéinek szentélyeül s ismer-
tető jeleül tekintetnek; — ha a világot fölemeljük
vagy azokhoz a legkisebb léghuzam közelodik, rozgő
mozgásba jönnek s lámpánk világa elől parányi vörös
állatocskák nyilsebességgel — mint a kigyó vagy
gyík — szétfutnak, a kicsinyített alakban erdőt ké-

runk haladni, akkor egészítik ki e bizottmányt
olyképen, hogy szépitészeti és építészeti szakbizott-
mány egy test egy lélek legyen, magában értetik,
hogy e bizottmányt oly szakértő és erélyes férfiak
képezék, kik jogaikból egy hajszálnyt sem en-
gednek.

Shépitési szempontból azt szeretném, ha a vá-
rosnak minden utcája rendezett járdával birna, ha
a városnak utcái kövel lennének kirakva, kényszeri-
teni lehet és kell is a háztulajdonosakat ennek létre
hozatalára, mert kölcsönös követeléssel kell lennünk
egymás iránt, olyképen, ha csinálók én járdát más-
nak, úgy csináljon más nekem is. És nem is hiszem,
hogy ellenszegülésre, lehetetlenségre találánk, ha
a dolgot a maga csinynyánál ragadnók meg. Kövezeti
vámot lehetne felállítani, így nemcsak hogy pénz-
zünkbe nem kerülne, hanem még jövedelmet is
hozna. A nyitott vízvezetőknek beboltzásához a ház-
soroknak rendbe hozatalához, s a többieknek rende-
zéséhez évekről évekro lehetne fogni, tehát idöszá-
konként és nem egyszerre. Így elvégre a város szép
lehetne.

Minden új háznak építése és a nagyobbazort
javítás csak úgy engedtetnék meg, ha a tulajdonos
rendes és szabályszerű tervet mutatna fel a szépitő
és építő szakbizottmánynak.

Minden jól rendezett városban úgy megy az
építés és a nagyobb javítás, hogy az építömeszter az
építendő és javítandó házról két tervet vesz fel egy
írásbeli kimutatással, melyeknek mindegyikét a ta-
nács előbe adja, hol e két terv szakbizottmányilag
vizsgáltatik meg. Meghívatnak a tőszomszédok, és
megkérdeztetnek, ha vajjon volna-e ellenvetésük
vagy nem. Ily taglalgatás után a két terv vagy hely-
benhagyatik, vagy nem, a vélemény aláíratik, s
egyike vissza adatik a tulajdonosnak, másika pedig
a tanács kezéinél marad vissza.

A tanács különös figyelemmel van a terv iránt:
1. szépitési, 2. építési, 3. tűzvész és 4. egészségí
szempontból.

Ha ezek szerint a terv megállhat, akkor meg-
kezdődik az építés, ha meg nem állhat, kijavítás vé-
gett vissza adatik. A tulajdonosnak azonban jogában
áll meg nem elégedés esetében, ügyét fellebbezni.

Mielőtt a ház alapja letétnék, kijeleltetik a
beépítendő hátelep. Az alap letételénél jelen van egy
bizottmányi tag, ki a tanács által vissza tartott terv
szerint tartja magát. Az építés folyamata alatt gyakori
szemle tartatik, hogy a tervtől eltérés ne történjék,
melyért az építömeszter mindenkor felelős. Elkészül-
vén a ház, ismét megvizsgáltatik és egyszorsmind
kijeleltetik a lakhatási idö.

A tervtől eltérés el nem nézetik, minden elté-
rés betiltatik, s ha ez később vétetik észre, az építö-
meszter terhőre történik meg a hibának helyre igazítá-
sa. Ezáltal aztán nem merülnek fel azon sokféle
utópanaszok, melyeknek jelenleg oly igen nagy bősé-
gében vagyunk.

Valóban nagyon szükséges volna, ha a tanács
egy általános kötelezettségi jegyzökönyvet tartana,
melyet a városban megtelepült és megtelepülni
akaró építésszek, kömivos és ácsmeszterekkel iratna
alá oly formán, ha ezek a fenálló szépitési és építé-
si szabályok ellen mulasztást követnek el, ki fog-
nak tiltatni a városból. Az pedig elvül mondassék
ki, hogy csak annak engedtetik meg az építés, ki a
szépitési és építési szabályok szoros megtartására
magát kötelezi.

Itt az idő, hogy a pályaudvar felő vezető utmen-
tében az ujonnan telepítendő házakra figyelem fordít-
tassék, mert majd itt is kurtán jutunk s akkor gyü-
lik még bajunk, ha már a házak fenn állandnak. Es
akkor már késő leendő okosan szólani az ügyhöz.

Forró óhaját a lakosság az, hogy e város-
ban telepítessék egy sötét azok élvezetere, kik
épen semmi gyönyört sem lelnek a bor- s sorcsarno-
kokban, az ily nyilvános helyeken. Múltó is, hogy
meghallgattassék a népnek a kívánalma, mert nem
tagadhatni, hogy a munkában kifáradt emberek és
léleknök jól esik a sötét. Logalkalmatosabb helyül
ajánlokik pedig a kis templom mögötti tér. Áldást
mondanak arra minden esetre, ki ez ügyben sikerrel
kezdené meg munkáját. Itt az ősz, közelg a tél,
vagyis a telepítésre alkalmas idő.

TERSÁNCZKY.

A komló természetéről.

T. szerkesztőség! A k. m. aug. 28-ról a t. szer-
kesztőségnek a komló termeléséről küldött cikke-
met, legkivált az általam hazafias törekvése végett,
annylra tisztelt Zalamegye gazdasági egyesülete méltá-
nylata miatt, kérem b. lapjába felvételni; miután
azon időközben a „Hopfen Zeitung“-ban megjelent
értekezlet, a köztudatást még inkább megérdemli, a
komló termelésnek hazánkban történendő tüzetes
terjesztése végett, és így annak a t. Zalamegyei gaz-
dasági egyesület által még inkább való felkarolás-
ért aletek azt egész terjedelmében közölni:

„Mert ha a magyarnak Isten által annyira áldott
földje és szónarcsós óhajlata a világnak legelső bor-
rát képes előállítani? miért ne bírná a legjobb minő-
mőségű komlót is megteremni; melynek életben lép-
tetése, és kellő mérvbeni terjesztése, egyre emelkedő
mérés ára mellett, a hazában roppant kincseket
szivárogtathatna, és a magyarföldnek híré a külföld-
dön méginkább emelhetné. — S ha a Badacsonnák
Promotheusa őrtette borának a világ piaczná a világ
ismertetését megszerezni, miért ne tudna értelmes-
sége nagy terjedelmű birtokaiban oly talajt kikut-
tatni, mely jövedelmes komló termelésében a satzi
komlón túl tenne, s a magyar komlónak az első he-
lyet kiérdemelné Gambrius országában.

Halljuk tehát a komló újság lapot, mely ezt
mondja:

A jelenlegi komló kereskedés összehasonlítva,
az előbbeni évekével oly lendületet nyert, melyet a
legvérmesebb ábránd romény sem mert volna gyaní-
tani, mert midőn az ezelőtti termelés és fogyasztás,
csak a helybeli vagy legközelebb városok szükséglet-
ének szűk határaitra szorított, most közlekedési
intézetek által annak értékesítésében, minden utak
tárva állanak az általános világkereskedésben, mi-
nél fogva a legközelebbi, csak pár hét alatt a kom-
lókereskedésben oly élet fog ébredni, melyet sem-
mi más gazdaság- vagy industria-ágazatában nem
várhatni.

Az 50 éves komlótermelés történelméből csak
egy példát:

Az 1828-ik év az akkori szükséglet és kelendő-
ségro a termés igen kedvező volt. A finom termésnek
mázsája 5 fton kelt, mondom öt forintot, míg a silá-
nyabb termésnek fontja 1 krral fizettetett. Miért is
ha mindjárt akkoriban, a karók és a munkadíj, a
jelenlegi költségnök alig 1/3-at tette; mégis a terme-
lő nem lehetett képes, azt a komló termelésének
jövedelméből fedezni.

Az 1829-ik év volt a végzés által kiltlve a
termelő és a komló kereskedő ezen kárának kiegyen-
lítésére; mert a mondott évben az 1828-ik évből fen-
maradt komlónak mázsája 200 frt, az új termés-
nek ára pedig 240 frtra emelkedett.

Miután pedig azóta a sörkésztítés szükséglet-
nek minden legnagyobbszertű komlótermelésének élet-
be léptetése és terjesztése sem képes elegend tenni,
nincs a komló árának esökkenhetőségétől és visszaesé-
stől mit tartani.

A jelenlegi állása a komlóültetvényeknek ki
fogja mutatni, hogy az idén a komlónak ára mind a
két legutóbbi éviét felül fogja mulni, ha mindjárt a
komló termésről a logörvendetesbb tudósítások érik
is egymást, és az augusztus, a termelésre, ha mind-
járt a ledkedvezőbb időt szolgálndja is annak szü-
retjéhez.

A Felső-Ausztriának ugynevezett Malom kert-
letében (Mühlkreis) évenként 5000 mázsa komló ter-
meltetik, melynek mázsájáért 1860-ik évben 300 frt
(jelenleg 400 frt) fizettetett. — Mi szerint egy hold
komló ültetés 2000 frt évi jövedelmet hozott, most
pedig még ennél is többet. — Tehát nyakra főre, s
minden erünk feszítésével, a komló, az annyira hasz-
nos s oly mesés jövedelmet hozó komlótermelés után
legyen minden értelmes és számító magyar gazda, a
mellett, hogy a komlótermeléshez még nem is kiténő
erős és zairos föld kívántatik.

Id. rigiczai KOVÁCS JÓZSEF.

Megyei tudósítások.

Mohács, 1863. okt. elején.

A büles Alkotó igen helyes alapra fektetvé a
természet-rendszert, úgy hogy az évszakok mind-
egyike külön baj- s kellemmel bír, mely kárpótolja a
máskülönbben terhünkro vált napokat. A tavasz ifju

életre ébred, a puha fűben oly jól esik pihenni a be-
szédes csermely partján, s színi a balzsamos léget;
a nyár rózsaleplet von a bokrok fölé, míg az ősz, a
gyümölcsöt érlelő kedves évszak, a bájos tavasznak
testvére, tárt karokkal hívja az embert kéjt ébresztő
ölebe. A borszüretnél van-e kedvesebb foglalkozás,
midőn a szőlőtulajdonos érdeklő gyűjt minden bor-
csopót, kíváncsian vizsgálja hordóit, mint a kár-
tyázó, ki a kezében levő lapok értékét feszült figye-
lemmel szemenként bujtatja elő.

A szüret nálunk már bevégeződött. Fölötté kár,
hogy a tulajdonosok oly korán szedették a szőlőt,
mert még nem is volt tökéletesen megérve, már a
kádba gyűjtötték, holott a mostani kellemes napok a
bor minőségére nagy előnyt nyújtottak volna. A kő-
rai szüret soha sem volt előnyös, s ez okozza némely
vidéken azt, hogy a bor nem is bor, hanem irlalmat-
lan rozslőre. Az emberi ész talilókonyágáról ismét
tanuskodik az, hogy némely szőlőtulajdonosok a szőlő-
leveleket takarmányul szedik le. A takarmány hi-
ányt ezzel is pótolni óhajtják, s ha a tökéknök az
erőszakos koppasztás nem fog ártani, úgy az eszé-
lyes gondolatot eléggé helyesolni lehet.

Heti piacunkon a legutóbbi vásár alkalmával
vagy két ezer zsák csöves tengeri volt összehalmoz-
va. Egy-egy zsákkal 70, 75, 80 kron lehetett venni.
Morzsolt új tengerinek méreje 2 fton kelt.

A Duna vizállása roppant csekély, oly annyira,
hogy a kiszáló partnál a hajók alig bírnak megfor-
dulni. Luczenbacher hajói most aratnak ez évben
másodsor, nemcsak győzelmet a német hajók fölött,
de anyagilag is; mert könnyebb szerkezetüknl fog-
nemi igényelnek oly mély vizet, mint a Dunagőzhajó-
társulat hajói, s e miatt naponkint kétszer annyi uta-
zó szállítatik rajtuk.

KUGYERAY.

Hírek és események.

△ A Zala-Somogyi Népnaptár 1864-re megjelent
és 5000 példányban a szétküldésre készen áll, a szá-
mos rendelkezést tekintve, második kiadása reményl-
hető. Nagy naptár kötött példányokban író papirossal
ellátva 60 kr, füzve 40 kr, kis naptár 26 kr, színes
czimlapján Deák és Somssich arcképe látható, vala-
mint Zala és Somogy megye czimere is.

△ A szüret a kanizsai hegyekre be van fejezve,
nem egy volt mint régen, mikor hetekig tartott a ta-
raczk és puszka dörgés; nem volt gazda, ki vendége-
ket ne gyűjtött volna pinczéjébe, hol vetőlködtek
a vendégszeretben; most ugyan történtek mulatsá-
gok, de oly halkán, hogy a szomszéd szomszédját
alig hallotta; hiába, érzi minden ember a nehéz na-
pokat.

△ A helybolyi gymnasiumban a beírások vala-
mint a tanulmányok megkezdődtek, az ifjuság szép
számmal van jelen; a hó 12-én az izraeliták iskolája
is megnyit; említést érdemel, hogy derék kereske-
dők közé. E tanoda képzettei Europa több nagy
városaiban valamint híres bankár házakban nyertek
alkalmazást. Felsőbb rendelet következtében nem
szabad e tanodát keresztény gyermekeknek látogatni;
a mely helybeli kereskedő gyermekét szinte kereske-
dőknek kívánja nevelni, hogy öreg napjaira az üzletet
átadhassa, más városba kell adnia, mi annyi ki-
adáshra kerül, hogy itt helyben 5 gyermeket tanít-
tathatna.

△ E hó 12-én tartatik meg N.-Kanizsán az utol-
szóltti országos vásár, mely a nagyobbak közé szo-
kott tartozni.

△ Végre csakugyan látjuk, hogy a Sopron-ka-
nizsai vonal építése komolyabb akarat kíván lenni, s
ha az idő és körülmény engedik, Luczaszók módjára
tán el is fog készülni — papirosson — és később a
többi.

△ A helybeli Dalárda-egylet ohajt egy jótékony
előadást rendezni a szűkölködők javára, miről már
előre is bírtak vagyank a t. cz. közönséget értesíteni,
a további közlést fenntartva magunknak.

△ A városi hivatalnokok közt változás történt,
Bares György ur nevezetett ki 2-od aljegyzőnek,
Kuthy Emil tvszéki iktatónak, Plichta Károly irnok-
nak.

△ Diwischovsky József, egyszerű világki-
állítással ide érkezett, s a „Zöldfa“ vendéglő-
ben van felállítva. E gyönyörű s természetih photo-
graphiai látványosság érdemes a megtekintésre.

Kaposvár.

* Azon nemesszivü adakozók névsora, kik a
népünnepély költségeinek fedezésére ajánlatokat tet-
tek: Kelemen Lajos II-od alispán 2 frt (előbbi szá-
munkban hibásan volt szedve 1 frt), Roboz I. 1 frt,
Nöthig K. 50 kr, Babóchay Gy. 50 kr, Hompola J.
50 kr, Bácsamegyei J. 1 frt, Kontrássy F. 1 frt, Szun-
tor F. 50 kr, Harsányi F. 1 frt, Harray J. 50 kr,
Donner M. 1 frt, Szávai J. 1 frt, Szokolay D. 1 frt,
dr. Töltényi J. 1 frt, Strinovic 50 kr, Gazdag 50 kr,
Appel 50 kr, Borsiczkinő assz. 1 frt, Kovács J. 40 kr,
Markusz J. 1 frt, Loncz 50 kr, Szalay Alico 5 frt,
Takács Károly 1 frt. Előbbi számunkban közlöttek-
kel összesen 69 frt 80 k o. é.

* Dr Vissy Pál főorvos urtól következő lelkes
sorokat vettünk: „A mai nap tartandó jótékony ün-
nep költségeinek fedezésére küldök egy db os. aranyt.
Isten áldásából jó sikert kívánva a lapok szerkesz-

tője nemes vállalatának. Vissy Pál főorvos.“ A szent
ügy érdekében, a szűkölködők nevében vegye forró
köszönetünket a nemes emberbarát.

* Kiss Endro mérnök ur a népünnepen jelen
nem lehetvén, 2 frt o. é. küldött be a lapok szerkesz-
téséhez, mely köszönet mellett a kaposvári köz-
ponti segélyző bizottmány rendelkezése alá tetetett le.

* F. hó 12-én nyitja meg Hoss János rajzma-
ster a gymnasium egy a városi iskolában rajzleltadá-
sait. Ajánljuk a szülők figyelmébe, kik gyermekei-
ket beírni óhajtják; magán órákat is ad mérsékelt
ár mellett.

* A Lajpnigféle kávéház helyiségében 6-án vi-
galom tartott jótékony czélra.

* Ismét szomorú jelentést kell tennünk a még
folyvást dühöngő marhavészről. Három helyen dül a
vész, B.-Berény, Fonyód és Vörösn; a három helyen
a járvány kiütésétől fogva összesen megbetegedett
574 db meggyógyult 110 db elhullott szopt. hó utol-
jáig 483 db, egy db agyonvertett. A három helyen
megmaradt marha létszám 808 db. Köszönetet kell
szavaznunk Vissy Pál főorvos és gf Forgách Mór fő-
biztos uraknak, kik semmi fáradságot és áldozatot
nem kimélnök, hogy a vész tovább terjedésétől meg-
mentsék közönségeinket; s a vész helyén orvosolják,
szüntessék a bajt.

* A marczali gazdasági gyűlésen ismét közaka-
rattal m. Jankovich László ur kiáltott ki elnöknek.

Nyit posta.

R. K. J.—nek, Rigiczán: A levélben említett költsémet
kaptuk, s köszöni fogjuk.
Cs. S.—nak: Tudad vil nek, hol vagy? hogy a t. példány-
ról is a s. érént rendelkezess nek.
B. K. Köszönet részvétedért; a naptárak jól kelnek; az
utóbbi most kerül ki sajtó alól.
„Lapdacsk.“ Nehéz volna bevenni.
P. G.—nak: Várjuk soraidat; a naptár megv számodra.
P. A legközelebbi marczai gyűlés felvilágosítja őnt.
„A s. S. mivelést“ adjuk.
„Ratóni adomák.“ megjárták már hetedhét országot.
N. K.—nak: Igava van önnök; az a bi onyos indítványozó
maga is belátta tévedését; ha időnk engedli, magán levelet írunk.
„Röppentyük.“ Ha őn nem a lapba küldi, hanem a népün-
nepre, legalább — sekeresztettik volna.
„Háromszor is ik a magyar.“ Is ik most husszor is; utánzás.
„Virgil kora.“ Jó; örvendünk a találkozásnak.
Veszprémben: „szemed fénye lelkeim vonza — jobb s. eret-
tük volna, ha őn azt írja: „a piaccon hogy a buza?“
Kanizsára, Bétafinak: tudassa őn velünk nevét, máskép
nem lehet.
J. M. A beszölyt visszaküldtük.
T.—nak, Sz. Fejérvár: vidéki leveleket nem díjazhatunk,
hanem ha őn híven futai a város és vidéket, tisztelet példányval
szívesen szolgálunk.

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, okt. 7. A szorgos dologidő mi-
att hetivásáraink egészen üresek, s alig hogy a hely-
bolyi szükséglet kielégíthető, mindamellott a buza és
rozs elhanyagolt, a fűzésre való árpa szinte kevés
figyelemre méltattatott. Zab megtartotta árát, régi
kukoricza csupán a sortés kereskedőknek jegyzett ár
szerint eladó. — A repce már évek óta nem volt ily
lassudan, mintha a legtöbb gyárak megszűnnének
dolgozni, árak névlegesek.

Az árak következők: Buza 84—87 fontos 4 frt
25—50 kr. Rózs 79—82 fontos 2 frt 80—90 kr. Árpa
70 kr.—3 frt. Zab 45—46 fontos 1 frt 90 kr.—2 frt.
Kukoricza 83—85 fontos 2 frt 90 kr.—3 frt. Repce
6 frt 50 kr.—7 frt. Fehér bab 4 frt 80 kr.—5 frt.
100 fjt káposzta 6—8 frt. Egy zsák burgonya 1 frt.

Kaposvár, okt. 6. Legszebb őszi napok, az
elvetett eleségek jól kelnek az eső és meleg napok
után s hibátlanul; a vetogotás még egyro tart, sok
gazda megkösvén a szárazság miatt mezei munkájá-
val. A szüretnek nagy részt vége; mennyiségben
közép termés, minőségben mult évhez hasonló. Logo-
lőnk az eső és meleg napokra egészen megújultak,
jobban néznek ki, mint a nyár közepén; kell is,
hogy a barmok sokáig kijárhassanak, mert úgy is
kritikus teletetésnek nézünk elébe. A hajdina kezd
érni; sokan szedik a szőlőlevelet takarmánynak; a
szükség legjobb gazda. Ejszakáink hűvösek, reggel
erős köd, azért estvéknök mégis gyakran villámlik,
dörög is. Piacziárak: tisztabuza 3 frt 80 kr.—4 frt.
Rózs 2 frt 80—45 kr. Árpa 2 frt 5 kr. Kukoricza 2
frt 80—90 kr., új 2 frt 50 kr. Zab 1 frt 60 kr. Egy
zsák burgonya 80 kr.—1 frt. Egy mázsa széna 2 frt
20 kr. Egy akó must 3—4 frt. Egy kövér lud 2 frt
—2 frt 50 kr. Egy metcszeni való borju 8—9 frt. Egy
iteze zsir 50 kr. Egy kenyér 40—50 kr. Egy fej ká-
poszta 10—15 kr. Egy iteze bivaltej 10 kr, tehóntej
8 kr. Egy iteze tejfel 20 kr. (m. p.)

Karád, okt. hó 5. Sz. Mihály napi vásárunk
elég népes volt, de a kereskedők, kalmárok azért
panaszokdnak, hogy alig vásárolták be sokan az uti-
kölséget, a pénzzátke soha sem volt tán érezhetőbb
mint jelenleg. Szegény égottoink számára mi is szo-
retónék valami ünnepelet rendezni, ha előbb nem, a
télén; szerkesztő urat is várjuk. — Gőzmalunk ké-
szül, nagy segítség lesz a vidékre; votóseink a leg-
nagyobb reményit is kielégítik, a kukoriczaszüret
most kezdődik nálunk, hitelesen irhatom önnök, hogy
mind az uradalmi, mind a polgári földéken oly gas-
dag az a jelenlegi évhez mérve, minőt csak várhat-
tunk, s halálval tartozunk az Istennek. Könyves.

HIRDETÉSEK.

➔ Üzlet helyiség változtatás. ➔

Rummel János

váltótörvényszékiileg bejegyzett

fűszer- és vaskereskedő Kaposvárott,

tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy kereskedését, mely már évek óta a buzatéren Gundi ur házában áll fenn, folyó évi október havában **Hitaller ur házába fő-utcza 170. sz. a.** átteszi; midőn tehát a t. cz. közönségnek ujonnan és dusan felszerelt **fűszer-, csemege-, thea-, rum-, bor-, papir-, festék-, vas és rézárú-raktarat** jutányos árak és a legpontosabb szolgálat ígérete mellett ajánlja, egyttal arról is értesíti a tisztelt közönséget, hogy kereskedésében a mohácsi gőzmalomból Kaposvár és környékére nézve kizárólagos

LISZT-RAKTAR

létezik, s mindennemű liszt és dara ugyanazon folyó árért, mint az említett gőzmalomban kapható, azon különbséggel, hogy csak szállítási díj számítatik fel — általánosan el van ismervé, hogy minősége minden más lisztet fölülmul — főlegesen tehát ennek további dicsérése.

Széna eladás.

Miháldon Somogy megyében, van egy helyen **140—150 mázsa első osztályú öreg széna** eladó. — Venni szándékozókát e lap kiadó hivatala bővebben értesítendi.

Mind az öt világrészből felvett világkiállításnak u. m. **Europa, Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália MŰSOROZATA** Párisból.

Ezon, a természet után felvett photographiai látványok, tájékok, városok, emlékek és tableaux-ok szerint

két felállításból áll,

t. i. Magyarország, Osztrák-, Steyer-, Tirol-, Cseh- és Olaszországból; továbbá Róma, Nápoly, Florenz, Veneza, Belgium, Flandria, Frank, Savoya, Pyrenäek, Görögország, Törökország keleti része, Nubia, India, Jáva, Japán, China, Algir, Tunis, Tripolis, Fez-Marokko, Angol-, Scót- és Irhon, Német, Helvét-, Svéd-, Oroszország, Észak- és Délamerikából, végre pedig néhány Australiahoz tartozókból, ugyanis Sumatra, Korta stb. melyek

a látogatóknak egy **optical revolver** segítségével mutattnak, s egy csavar közreműködése által mozgásba hoztattnak, úgy, hogy a széken ülő az elszámlált tárgyakat kényelmesen szemlélheti.

Mi felkérjük a m. t. közönséget ezen kiállítást föl nem cserélni a panorámával, minthogy ez a legújabb Sistema szerint Párisban állított össze, s mely itt még sohasem láttatott, ennek következtében bátorodunk a t. közönséget felkérni, hogy minél gyakoribb látogatásban részesítsen bennünket annál is inkább, minthogy a t. közönség ezen kiállítás által, mely néhány száz másolatból áll, szerfölött meg fog lepőtni.

Látható N.-Kanizsán a Zöldfa vendéglőben reggeli 10 órától esti 10 óráig.

Belépti díj 20 kr.

Zala-Somogyi Népnaptár

1864. szökő évre. Szerkeszté PÁNCZÉL FERI.

Patkó szökik Illaváról.

Néhány Duhaj meghallván, hogy Patkó megérkezett, felkeresésére indulnak.

Bátorkodom figyelmeztetni a t. cz. közönséget épen most sajtó alól kikerült, fenntezimzett naptáramra, több szép metszvényvel s következő tartalommal: A) Naptári rész, u. m. hónapok, idősámítás. — A Felsőleges uralkodó ausztriai ház stb. — A százesztendő s jövendőmondó. B) Irodalmi rész: Békőszöntő 1864-be, költemény Roboztól. — Az üstökösökről, Littrow után, Rényitől. — Az ég. — Csillagok, bolygók s a naprendszer. — Északi fény. — A hold vonzó erejéről. — Egy napom, költemény, Atalától. — Ut az éjjel... költemény, Tuboly V.-tól. — Későn érkezett tanu, Dán bűnügyi esemény. (Fordítás.) — Népdalok, Fárnektől. — Metszvények. — Egy rozzant hintóra, költemény, Pánczél Feritől. — Arany mondatok, Nagy Lajostól. — Kedves bokréta, költemény, Kuthy J.-tól. — Az állatok az idő változásának hirdetői, dr. Schreyertől. — Adomák. C) Vegyesek: Törvényszéki hatóságok Pesten. a) A m. kir. Hétszemélyes Tábla. b) Magyar királyi Itélő tábla. c) Váltófeltörvényszék Pesten. — A nt. kir. kerületi tábla Kőszegen. — Zala s Somogy megye tisztikarának névsora. — N.-Kanizsa s Kaposvár város tisztviselői, ügyvédek s orvosok névsora. — Országos vásárok. — Bélyegrovat. — Hirdetések.

Azon siker, melyet tavali naptáram kiadása eredményezett — határozottatta velem, hogy ez évi naptáram kiállítását, nem tekintve sem költséget sem fáradságot, az irodalmi részt ismert nevű írók műveivel betöltve, díszesen eszközöljem. — Ára a 6 ivnyi naptárnak 40 kr., keményen kötve s irlapokkal ellátva 60 kr., kis naptár 26 kr. — A t. gyűjtőknek minden 10 után 1 tiszteletpéldánnyal szolgállok. — Naptáramat a t. közönség szives részvételébe ajánlom. — N.-Kanizsán, 1863-ki okt. 10-én.

WAJDITS JÓZSEF, a Naptár kiadó tulajdonosa.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy ivon július hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán széküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt.; félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr. — Minden előfizető a tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. A beiktatási díj a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bórmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Tisztelt szerkesztő ur!

Bukógát, 1863. okt. 6.

Kapván önnek becses felhívását, f. hó 5-én berándultam Marzaliba, hogy mint a „Z.-S. Közlönyszerény referense résztvegyek a somogyi gazd. egyesület azon ülésében, mely részint a küszöbön álló tisztújítás, részint az egyesület elnöke által már hónapok előtt szóba hozott somogyi vasut kérdése miatt, eleve rendkívüli érdekeltséget gerjesztett.

Az 5-én tartott igazgató választmányi ülésen, mely a vasut tárgyában bizalmas tanácskozmánynya alakult, — képviselve voltak Somogy legerősebb családai ugyan azok által, kikkel majd minden nevezetesebb mozzanatok alkalmával találkozni megszoktunk; rajtok kívül az újabb idők néhány embere volt látható még, kiknek jelenléte eszünkbe hozta a költő szavait: „andere Zeiten, andere Lieder.“

A gazd. egyesület néhány ügyei után, végre szóba hozatott a vasut. Az egyesület elnöke újból előadta, hogy Somogy jelenleg oly helyzetben van, miszerint ha önerejével a megye központját vasutal a déli pályával összekötni s az által a kereskedési forgalmat a megye számára minden időre biztosítani akarja, — azon esetben, most ezen vállalat létesítéséhez szükséges tőkepenzek, jelzálogi biztosítás mellett, rendelkezésre állanak. A kivitel módja körülbelül abban állana, hogy a Kaposvártól akár Boglár, akár Marzali felé Kereszturig, vagy Vésén át Komárvárosig építendő pályának meghatározott rayon-ába eső birtokok holdankint bizonyos összeg (4—5 frt) erejéig leköttenének, azon 32—40 esztendő alatt törlesztendő tőkék biztosítására, melyek e vállalat létesítésére kül-

földi házak által már felajánlottak. Az elnök egy ily értelmű levelet fel is olvas, s az ügyet a tanácskozmánynak melegen ajánlja.

Ily vérigható s nagyon komoly természetű tárgy kivált nálunk, nem számíthat en bloc elfogadásra, s a kérdés körül csak hamar élénk vita keletkezett. Az elnökön kívül a feltétlen elfogadást csak egy törzsökös magyar gazda pártolta, míg a többi vitatkozó inkább a kérdés kétes oldalát illusztrálta. Végre abban történt megállapodás, hogy neveztesék ki egy bizottmány, mely ez ügyet adatokból tüzetesen tanulmányozván — az egyesületek s ez által közvetve a közönségnek a kérdés minden esélyeiről s kiviteli módjáról felvilágosítást adjon. E bizottmány következőleg alakult: Jankovich László elnök, gróf Zichy János, Somssich Lőrincz, Freistädter Antal, Fekete Gábor, Tallián Pál, Tevely Elek, Dornay István; — Kaposvár részéről: Matkovics György, Suhaidl N., Krisztinkovics Antal, Spitzer Mór.

A mi már most referenci véleményünket illeti, megvalljuk, hogy ha helyesnek találjuk is azt, hogy a közönség mielőtt ily nagy terhet magára vállal, háromszor is meggondolja a dolgot, s ha e miatt a választmány kinevezését eléggé természetesen találjuk is: még sem érhetünk egyet a nap győztes vitatkozóival, azon kiindulási pontokra nézve, melyet elfoglaltak, s azon indokokra nézve, melylyel támadtak és győztek. Az analysis hamar bonczkésé lesz, mely szétbontja a szerveket, az életet, — de nem teremt solia. Ha a meggondoltság kételylyő válik, már akkor közeledünk a tagadáshoz.

Szerintünk így áll a kérdés: akartok-e önerőtök ből, saját megyétek díszé-

re, saját birtoktok értékesítésére vaspályát építeni; s ennek folytán képesek vagy készek vagytok-e az ebből folyó indirect nyereséget — bizonyos tényleges áldozattal, legrosszabb esetben — ennyivel megvásárolni?

Ha e felfogásunk helyes, akkor azt, hogy a vállalat jövedelmes lesz-e, nem-e, hogy a forgalom statiskája előbb tisztába hoztassék stb. felesleges volt vitatni. Az ellenvetés csak az lehetett volna — „jó és szép de nem bírjuk meg.“ Ha a statistika kedvezően mutat, ha a jövedelmesség bizonyos, úgy nem mesterség a biztosítás; ha pedig a biztosítás már megadatott, csak mellékkérdés az, hogy fog-e jövedelmezni. A kérdést leghelyesebben az fogta fel, ki egyenesen kimondta, hogy akar biztosítani, vagy ki határozottan megtagadta azt.

Akarjuk hinni, hogy a kiküldöttség a mienkel hasonló nézpontról fogja a kérdést tekinteni, mert ellenkezőleg a választmányra utasítást alig tarthatnók egyébnek, minthogy az eszme ne egyszerűen, hanem bizonyos decorummal, secundum regulas artis temetessék el.

Igaz, hogy minden egy hold földre 4—5 ft bekezdésű tőke sok; igaz, hogy az eszme — miszerint egy magyar megye maga emberségéből ily nagyszertű vállalatot létesítsen, oly szép, fényes, minőre mi szegény magyarok csak vígasztaló álmainkban gondolhatunk: mégis vele végkép felhagyni; s tehetetlenségünk újabb csattanós beismerésére fanyarodni, mind az ideig nem akarunk, míg csak legkisebb reményünk lehet az eszme valósulhatásához, optimismusunk nem osekély tápot nyer azon kü-

TÁRCZA.

Tekintetes szerkesztő ur!

A Zala-Somogyi Közlöny múlt évi 17-ik számában uti naplómát közölve, ebben említém, hogy m. báró Walterskirchen Vilmos ur Ober-Thalli várában 60 volt római császár mellképei festésben láthatók. — Időközben szerencsés valék azoknak jelszavai (symbolumaihoz) is jutni, melyekkel szintén a t. olvasó közönségnek szolgálhatni ohajtok, ha t. i. szerkesztő ur felvételre érdemesnek találandja.

Tiberiusnak Symboluma volt:

Mellus tondere quam deglubere.

A juhok megnyírvén, jobb gyapját lehuzni,
Mint vért kivévén, asután megnyuzni.
Pásztor a jó király nyájára vigyázzon,
Igy gyapjával magát fedezze, ne fázzon.

Neronak:

Artem quaeris terra alit.

Tudományért vagyon egy darab kenyere,
A ki abból szép részt önmagának nyere.
De a mellett sem kell úgy lenni mint here,
Ámbár fel nem török a bölcsnek tenyere.

Galbanak:

Miles legendus, non emendus.

A katonát nem kell mint barmot vásárlni,
Hanom ha kész önként a többihez állni,
Mert így mindenkoron nagyobb kedvvel harcol,
Kemény ellenségnek bátran megáll s daczol.

Othonak:

Unus pro multis.

Nem oly káros egynek sokakért meghalni,
Mint sokaknak egyért halálát javalni —

Volt oly fejedelem, ki éltét le tette
Országá népeiért, s dicsőretét vette.

Vitelliusnak:

Bonus odor hostile, mellor civis occisi.

Ellenség vérének méltán van jó szaga,
Hazafinak inkább, ha ellenség maga,
Mert ez pártos lévén országnak kárt teszzen,
Melyet szegény haza ilyek miatt vészen.

Vespasianusnak:

Lucri bonus odor ex re qualibet.

Nyereség jó szagu akár honnét vegyed.
Mely ha van, mindenek hasznára letogyed.
Te, hogy magad hizlald, nem csak azért lettél,
Mutasd meg, hogy mások hasznára születél.

Titusnak:

Princeps, Orbis amor bonus.

Világ kedvessége a jó fejedelem,
Kegyelmeességéhez, mert van hiedelem,
Jó uralkodónak mindenek örülnek,
Mint hogy ő miatta kárba nem merülnek.

Antonius Piusnak.

Mellus servare unum, quam occidere mille.

Jobb egy hazafinak éltét megtartani,
Mint sok ellenségnek levágván ártani.
Ellenséged helyett sok ismét támadhat,
Igaz hazafiat csak az Isten adhat.

Marcus Aureliusnak:

Regni elementia custos.

Király ha kegyelmes, ne féltse országát.
Mert úgy megtarthatja ez drága jószágát,
Az Isten javallja a kegyelmességet,
Főrendnek mindennél az szül kedvességet.

Pertinaxnak:

Militemus.

Harcoljunk erősen mi ellenségünkkel,
Biztatván magunkat jó reményeágunkkal.
Kikkel Isten vagyon, ki állhat ellenek?
Egy győzedelmünk majd másokra mennek.

Didius Julianusnak:

In pretio pretium.

Ha ez, avagy mások van valami ára,
A ki ráért megvesz az virrad az kárra,
Mert a mások tőle sem el nem veszi,
Ha ingylen kezdi azt ki nem ereszi.

Más.

Pecunia obediunt omnia.

A pénznek egyaránt engednek mindenek.
Főrendek, szegények, ifiak és vének,
Pénn segítséggel sokra lehet menni,
A mid nem is azon mindjárt lehet venni.

Pescenniusnak:

Vivus ego placere volo, laudari mortuus.

Fő- és más embernek legjobb gondolata,
Hogy úgy törekedik minden indulata.
Hogy élve, mindennél kedvességben legyen,
Mert a után róla kiki jó szót tegyen.

Macrinusnak:

Ferendum, ac sperandum.

Terheted hordozad; ha megváltoztatni
Nem lehet, s magadtól messze távoztatni.
De azért reménység erős vasmacskáját
Ne bocsásd el, nyujtván azép virágocskáját.

Hellogabalusnak:

Suus sibi quisque haeres optimus.

Mindennek könnyebben hajlik maga felé
A keze, ha arany szat bőven megtelé.

rülményben, hogy Freistädter Antal bérlő egy maga 50,000-ft biztosítással ajánlja fel.

Ma a gazdasági egyesület tisztválasztása ment végbe. Az igazgató választmány kevés kivétellel egy maradt mint volt. Elnökök: Jan-Lovich László; alelnökök: Inley József, Cséjén Antal; titkár az előbbi: pénztárnokká Bán Gáspár neveztetett ki. Gáspár ur mintegy 4000 látralekot vesz át, nem papirosban, hanem csak papírosan! Mind ezeket pedig egy roppant nagy és drága ebédhez ültünk, s miután M. Górnák aratógépet kijátszottak, eladtuk, sietve kocsióra ültünk s haza mentünk.

Isten önnel.

BUKÓGÁTI.

T. szerkesztő ur!

A Somogyban duló marhavész ügyében ígért tudósításomat következőkben teljesítem: szept. 30-ról maradt beteg 83. 1-ső oktobertől 10. oktoborig bezárólag újonnan betegedett 249 db s így a betegek összes száma 332. Ezekből meggyógyult 54, elesett 206, jelenleg még beteg 72 darab.

Az egész ragály-kór állása következő: aug. 20-tól mint a kór kiütéséről fogva megbetegedett 877, meggyógyult 264, lobunkóztatott 1 db., elhullott 640; s így az összes marhavészterég 641 dbból áll.

A vész elvagyton terjedve B. Berény, Főnyed, Vörs, Sávoly, B.-Ujlak, B.-Szt.-György, Felső-Zsitfa és Sámson községekre s azon nagy lapra, mely ezen helységek és a Balaton között elterjedt s melyen nyaratszaka (mint mondani szokás) a községek ridog marhája legelőre ki vagon bérelve. — Azon megtámadott községek összes marha létszáma a vész kiütése előtt 2840 dbra ment, mi jelenleg 2199-re szállt.

A fentebbi kimutatás okt. 1—okt. 10. időszaka alatt a vész látszólag nagy haladást tett — mert a vész körébe bevonatott öt új község u. m. Sávoly, B. Ujlak, B.-Szt.-György, F.-Zsitfa és Sámson; azonban a terjedés csak látszólagos, mert a vész ezen helységeknek csak azon marhai között van, mely a fentebb említett lapos legelőről a beálló ősz miatt, hol a marhának semmi enyhelye nincs — a vészbizottmány rendelkezéséből haza bocsájtatott — úgy érvén a szavát — hogy az illető helységek határait — hol lehető szigorú elzárat alatt tartatnak, eddig oly szerencsés sikerrel, hogy a nevezett községeknek a nyáron át, hon tartott marhai közül még ez ideig egyetlen egy darab sem betegedett meg; sőt a haza hajtott inffiált falkákban is, minthogy az orvos rendőri intézkedések tökéletesen hajtának véghez — a veszély nem oly hirtelen terjed, az általa előhozott kór is lefolyásában szelidülni látszik.

A legközelebbi tudósításban érintett oltás nem felelt még a várakozásnak, a be nem oltott 95 mélt.

gróf Festetics Tasziló ur kezshelyi gulyájához tartozó daraból a lefolyt 14 nap alatt 24 darab betegedett meg határozottan, s ebből elesett 14, meggyógyult 4, beteg maradt 6. A megbetegedett aránylag csekély, s az elhullottak nagy száma hihetővé teszi, hogy a megbetegülés inkább a természetes megfertőzés, melynek az oltottak folytonosan kitővék — mint az oltásnak következménye — s; annál valószínűbb, mert az oltás a marhák rendkívüli vadsága mellett nem történhetett elegendő praecisioval; s hozzá az oltó anyag meg a lábadozás nagyon előre haladt fokán létező daraból vétetett. — Így a jelen oltási kísérlet igen kevés tanulságos eredményt s adatot nyújtván, más alkalommal teendünk kísérletet, hogy az oltások a ragálybani hatásáról ön tapasztalatunkból mondhatunk véleményét.

Szíves volt ön lapja legutóbbi számában rólam, s igen megérdemletten mélt. gróf Forgács főbiztos urról dicséretileg értekezni; ki valóban ritka erélylyel, belátással s ernyedetlen szorgalommal, s mondhatni béketűréssel küzd a vést feltartani, adja Isten, hogy sikertüljön neki a tény, mely áldásdus következményeivel a legszobb jutalmat, polgártársai méltánylisát kiérdemlendő.

Mi engem illet, ha főbiztos urnak jóakaratu szorgalmas, buzgó napszámokra lesz szüksége, bonnem tisztviselőn kívül még áldozatkész polgárra is bizton számolhat.

Mi reményemet a ragály jövője iránt illeti, azon véleményben vagyok — az tökéletesen töltünk függ.

Meggyőződés, hogy ezen nyavalya a lehető legveszélyesebb minden betegségek között; mi az összes állati fajt látogatja — de ragály lévén, kezünkben van azt mājorjainktól távol tartani. Csak az a szerencsétlenség, hogy köznépünk — mely a kuruzslónak a legesztelenebb babonát elhiszi, s tanácsára a legbohóbb eszközöket felhasználja, nekünk a legtermészetes s kézzelfoghatóbb igazságot nem hiszi; s ajánlott czelelhoz vezető eszközeinket — mert némi áldozattal s kényelmetlenséggel jár, nem csak megveti — de ki is játsza.

Azért az ételmiség feladata a népnél oda munkálni, hogy a rendőri intézkedések*) végrehajtásában az ezzel megbizott organumok minél kevesebb akadályt találjanak, s meglehetők győződve, hogy valamint az Európát századokig duló keleti embervész (Pestis orientalis Lominum) a jól kezelt elkülönzés által kiküszöböltetett — úgy a marhavész is, mely hasonlag csak behozott, nálunk soha nem keletkező ragály által, mely a levegő által nagy távolságra soha nem vitetik — terjeszkedik tovább, igen hamar nemesak megyénkbel — de honunkból is ki fog irtatni. De erre úgy mint mindonre egyetértés és közös jó akarat kívántatik. Quod fac, sint superi!

Dr. VISSY PÁL.

*) Melynek ismertetését jövő számunk hozza. Szerk.

Kontárkodó ószrovóttelek az ügyesen készített lapdacsok hatás nélkül maradására nézve.

A tapasztalás bizonyítja, hogy vannak betegségek, melyeknek makacossága még a legügyesebben készített gyógyszereknek is ellenáll, minthogy ezeket még működni sem engedik. Ilyenkor azt szokta mondani a beteg, hogy semmi baja sincs, pedig épen a nyilatkozat eji kétségbe az értelmes orvost, s csak akkor nyugszik meg, midőn a beteg ajkától ellebbent az első „jaj.“

Ha aggodalomba esik az értelmes orvos, midőn ily egyes beteg bajján kell segítenie, mekkora fába vágja fejszójét akkor, midőn nem egyes ember, hanem egész embertömeg ilyenmü gyöngékedésének orvoslását tűzte ki magának czelel!

Lássa, kedves Torsánoczky orvos ur, én úgy vélem, hogy ön már több ízben gyógyított afféle makacs bajokat, melyeknél azt mondta a beteg, hogy semmi baja sincs, ön azonban ebből következtette a baj nagyságát, s szorgalma által előidézte a jajt és sikeresen gyógyított. Ezt pedig következtetem abból, hogy ön a „Zala-Somogyi Közlöny“ ez évi 28. számában már a 6-ik dózist adja be betegének, s lám, a gyógyszer nem működik, a beteg még mindig azt mondja, hogy semmi baja, pedig ön mégis igen jól tudja, hogy a baj nagy. Önnek gyógyszerere nagy avatottsággal készült, némely dózis elég csijős alkatrészeket tartalmazott, de jajt még sem idézett elé, mert nem hallottunk mind- eddig egy árva hangot sem, mely arra mutatna, hogy a gyógyszer működik.

Én, mint afféle kontár, megkísérlem önnek elmondani, hogy miért nem működhetik a gyógyszer, talán még is sikerül majd önnek elvégre egy Reoipét készíteni, mely addigi fáradozásának eredményt adhat.

Annyit megenged ön, hogy a gyógyszer csak úgy működhetik, ha a test beteg részeire hathat, e nélkül ereje elvesz. Pedig lássa, a bűrok, melybe ön lapdacsait takarta, elkerüli a beteg részeket, s hatásos kívül helyezi.

Az az: ön a „Zala-Somogyi Közlöny“-lontette közzé avatott tollal irt nyilt leveleit, s épen azért tévesztették el hatásukat, mert Kanizsán azon lapot kevesen olvassák, s akik olvassák, azok önnel egy értelemben vannak, kik épen azt akarnák, a mit ön, s így a jóakaratu tanács és figyelmeztetés fölöslegessé válik ezekre nézve.

Akikre legjobban rájuk férno, azok nem törődnek vele, szükségtelennek tartják, mond-

Akár ki magának szolgál öröme több
Mint másnak, mert arra minden ember restebb.

Alexandernek:

Qui emi venat oportet.

Ki mit vett magának ugyanaz adja el,
Sőt, ha igen káros magától hagyja el.
Nem hasznos sokáig az ulyannal lenni,
A mi kárt tesz, sőt jobb attól távol menni.

Cordianus I-nak:

Omnis vita supplicium:

Ember egész élte csupán csak gyötrelm
Mert testén, vagy szíven van gyakran sérelem, —
Az ember születik nagy nyomoruságra,
Elég oka van hát a szomorúságra.

Cordianus III-nak:

Princeps miser quem latet veritas.

Szegény fejedelm, kinek az igazság
Nem lehet tudtára, hanem hol mi-gasság,
Fejedelmi nővnek az meg nem felelhet,
Ki semmi tanácsot magától nem lelhet.

Philippusnak:

Malitia regno idonea.

Ki az embereken szeret uralkodni
Annak nem kell igen soha gonoszkodni,
Ámbár hiba nélkül a főur sem lehet
De azért magától jó embert is tehot.

Philippus Filius-nak:

Multa nec apta

Nem szükséges soha a sok beszéd, hidd el,
Ha különben értesz, yelő mit nyersz vidd el,
A sok beszédben van hiábavalóság,
Ott nem lel magának helyet a valóság.

Volusianusnak:

Sine vano publica fama.

Ha jó hiro, nove valakinek vagon,
Hazug száj ne költse, szükséges az nagyon.
Saját virtusoddal jó híred szerozzed,
Hogy hasznát éltedben nyilván megérezzed.

Aurelianusnak:

Quo major, eo placatillor.

Ember mennél nagyobb méltóságban vagon,
Az engesztelésre annál inkább adjon.
Jó, s kegyes füleket, hogy lehessen bizni
Kegyelmességéhez, mely sok, nem csak izni.

Maximianusnak:

Melius mori, quam sibi vivere.

Sokkal jobb meghalni, mint magának élni,
Akár kinek erről úgy lehet itélni,
Ki csak magának él, nem használ senkinek,
Azért ha elvész is, nincsen banni kinek.

Constantinus juniornak:

Difficilia quo pulchra.

Nehéz rá szert tonni valami igen szép
Minden részeiben hibátlan, jó és ép.
A jó, s szép dolgokra sokan vágyakodnak,
Tegyék magukóvá, azon tanakodnak.

Más.

Crescente superbia, decrescit fortuna.

Hol a kevélység nő, a szerencse ott fogy,
Roménység oszlopa, ma szemlátomást rogy.
A kevély embernek az Isten ellent áll;
Az áldás helyébe, házára átok száll.

Magentius Gallusnak:

Pudor juveni decus, seni dedecus.

Ifjúnak szemérom jeles ékessége,
Óreghez nem illik, ha van ősz vénsége,

Nem baja ifjuban tisztaság czimere,
Vénnek pedig kellett immár jutni erre.

Constantinusnak:

Patiens sit principatus:

Mindent meghallgasson fejedelm füle,
Senki szomoruan el ne monjen tőle, —
Ezért dicséretnek a kegyes királyok
Mindentől s az áldás ugyan omol rájuk.

Valentinianusnak:

Princeps servator justus.

Igazat mívelvön ország fejedelme,
Lakesoknak vagon egész segedelme,
Jó urok hísege mind megtartja őket,
Nem bocsátván rájuk, más ellenkezőket.

Theodostusnak:

Eripere telum, non dare irato docet.

Haragos kezébe nem kell fegyvert adni,
De ha leond, azt is hasznos kiragadni.
Férfin haragja Isten igazságát
Nem teszi, sőt sátán gonosz kívánságát.

Arcadiusnak:

Summa cadunt subito.

A magasak szoktak hamar loomolni,
Azután, hogy egyszer kezdtetek romolni.
A nagy méltóságból hirtelen kiesik,
Kinek veszedelmét igen sokan lesik.

Constantinusnak:

Male partum, male disperit.

Rosszul szerzett jószág nem leszön állandó,
Embernél, sőt attól hamar megvándó.
Ki ebül mit gyűjtött, ebül el is veszti,
Másnak birtok alá szomorún creszti.

(Folytatás köv.)

Az észszerű gazdaszat.

Dr. Löfler Károly után

RÉNYI REZSŐ.

X.

Hogy a meleg képezi földünk központját, mint lehet azt bebizonyítani? s mint lehessen azt feltenni, hogy oly finom test (mint a meleg) igen sűrű testeket mint a vasat, ólmot, ezüstöt, aranyat, platínát és a földréteget hordhassa.

Véleményem szerint csak egy törvény legyen mely az anyagot kormányozza; ez, valamint az egésze egy a részekre is alkalmazható.

A földtömege, magva, héja, légkör azonban együttvéve épen úgy mint a nap bolygóival s ezek utjainak légkörével a naprendszerhez tartoznak.

Ha már most a nap és a bolygók sűrűségét vizsgáljuk, azon eredményhez jutunk, hogy a sűrűség netovábbja nem a központban, hanem attól bizonyos távolságban van, és hogy a naprendszer bolygóit tekintve annak legvégső távoláig fokozatosan hanyatlak.

Itt következnek a nap és bolygók sűrűségének jegyzéke a földet = 1. véve.

Nap	0.236
Merkur	2.879
Venus	1.047
Föld	1.000
A hold	0.715
Mars	0.930
*Kiseb bolygók (ismeretlenek)	
Jupiter	0.241
Saturnus	0.095
Uranus	0.020
Neptun	—
X**)	—

Tehát a nap sűrűsége csakélyebb a Jupiterénél, mely a naprendszer eddig ismert határán áll úgy szölvén. A napnak központtali lökereje (Centralfugalkraft) és sarkai körüli forgása miatt a hozzá közel álló bolygók vele nem egyesülhetnek.

Épen oként van a dolog földünkön, vonatkozva magára a földre, az az: tekintve központját, elfoglalt erős állását és légréteget.

Midőn az Isten rendbeszedő az anyagot, egy világsűrűségi központot kelle előre teremtenie, hogy a vonzás központjait képezze, s ezek napok valának. Aztán mivel minden zür (chaos) vala, kellett, hogy az anyag körök — vagy gömbökbe egyesüljék, amint t. i. a vonzás központja körül forogván, a felé a sűrűbb anyag elemek mindinkább közeledtek. Talán maig sincs az egész anyag rendszeresve. Kísértetbe jövünk ezt hinni, ha a számtalan üstökösök, ostroidákat és légköveket tekintetbe vesszük melyek a tért befutják.***)

Legyen azonban bár miként, földünk egymásután, lassan képződött, s föle is lépésenként sűrűdött. Ez földtanilag bizonyos.

Azon anyagok, melyek a melegnek közvetlen héjai voltak, épen olyak, melyek a meleghez legkisebb rokonságban állanak s épen az összeolvadásnak leginkább ellentállanak, t. i. timany (aluminium) és kovaföld (Kieselorde.) S valóban ezen ásványok képezik alapját a granit, mezeipát (Feldspath,) bányavirág (Quarz) osilla (Glimmer, köznyelven macskaarany) pala- és sikkőnek (Falkstein.)

Ezen első földréteg mintegy végtául szolgált a felületére lerakodott anyagok olvadásának akadályozására. A melegség tömegében folyó állapotban levő anyagok tehát ha elpárologtak ezen rétegen sűrűsödtek. A meszeny (Calcium) és szén voltak az első ásványok melyek ólennyel egyesülve az első földrétegen megsűrűdtek.

Midőn ennek következtében melegséggőzoza többé nem sugározott ki oly erővel, az addig a légkörben összesített felhő alakban létező vizony az ólennyel egyesülhetett s a földrétegekre boosátkozhatott ott tengerokat képzendő; s miután a föld a nagy-mennyiségű vizgőztől felszabadult, a nap sugarai is eljuthatának a föld felületéig. E pillanattól kezdődik a növény- és állati élet. Most minden anyag letlepedett a tengerek fonékere, melyek nem valának mélyek s az egész földet elborították. Mindez azonban igen lassan történt.****)

*) Ezek az ugynevezett Asteroidák; számuk eddig 61.

Rényi.

**) A Centaur csillagzatnak legfényeseb csillaga kó tudomásul az, mely a földhöz legközelebb; ez ugyanis 5,161,920 millió geograph. mérföld távolságra esik. Neptun pedig 681,600,000 geogr. mérföld messzeségben áll. Van tehát ok hinni azt, hogy a Neptunon túl még más bolygók is léteznek. Nem sok ha még egyet gondolunk. Talán erős ávegek és egy véltlen segélyével felfedezhető lesz. Távolsága a naptól 1200 egész 1500 millió geogr. mérföld lenne, sűrűsége pedig a Neptunánál csakélyebb.

Rényi.

***) A világ itt felhozott keletkezéstörténeti tan a Kant-Laplace-féle. Kik e szép elméletet bővebben ismerni kívánnak ajánlanók Zimmermann: „Die Wunder der Urwelt,“ és Littrow: „Die Wunder des Himmels“ jeles műveit.

Rényi.

****) Innen számítva, miután a vulkán által kivettett lávánál a föld trilliószor nagyobb tömeget képez, azért ennek hűléséhez billió évek szükségeltettek. Igen tanulságos Bischoff tanár ez érdembeni számítása, mely hasonló hűlésen alapszik, s melyből kitűnik, hogy a földnek míg mostani hőmérsékéig jutott 353,000,000 évig kellett hűlnie.

Rényi.

ván, hogy Kanizsa közlgyeinek semmi baja. Pedig ön jól tudja, hogy a baj nagy s azért a gáncsolódások daczúra sem riad vissza a további működéstől.

Hogy tehát ön fáradozásának eddig semmi eredménye, az én kontár belátásom szerint annak az az oka, hogy ezen lapot épen azok nem olvassák, kiknek ama jó tanácsokra igen nagy szükségök volna. Ha volt és van városnak szükségö közlgyre, úgy Kanizsa az, mert itt igen sok a megvitadni való. De választhatunk-e e célra egy fővárosi lapot, bizonyára nem, mert az országos érdekl levén, legfőlebb rövid levélben veheti föl a vidékek nevezetes eseményeit, de korántsem azon egyes város, vagy vidék balszervezete s haladásának előmozdítására okvetlenül szükséges értekezéseket. Vagy talán más vidék lapját válaszszuk? pl. a Győri Közlönyt, Szegedi Híradót, stb. ezeknek elég dolguk van otthon, bár azt győzzék elvégezni. Tehát nem marad más hátra, mint Zala és Somogy egyetemes közlgye, mely eddig is s ezután megfelel a célnak ott, hol figyelembe veszik.

Azonban az eddigi eredményeket tekintve be kell vallanunk, hogy e lap legnagyobb részt Somogy közlgye, Somogy tartja fenn, s Kaposvárra nézve tapasztaljuk is azon örvendetes jelenséget, hogy e lap igen jótékonyan hat a Somogyi közvéleményre, hiven visszatükrözi úgy a megye, mint a székváros anyagi és szellemi érdekét.

De mit látunk a lap megjelenése helyén, Nagy-Kanizsán. Ha a város közlgyét illetőleg valami jóakaratu megjegyzés merül fel, eléáll egy tábora az üres fejű gunyolóknak, s háttérbe szoritja azon szent akaratu töredéket, mely épen amazok miatt nem mozdulhat. Pedig jól meggondolhatnák azon hiú henczegök, hogy a lapban kimondott igazságot igen sok helyen meghallják, s épen akkor, midőn a közlgy érdekében tett buzdítást hatáson kívül akarják helyezni, a város jó hírét rontják, miután minden józanul gondolkodó olvasó átlátja, hogy a lap megfelelt hivatásának, de ki tehet arról, ha a jó akarat hasonlóval nem lett viszonzva.

Kanizsának közlgyei nagyrészt az ünérdek áldozatjaivá lesznek. Az izraeliták, kik igen sokat tehetnének, jobbára saját községökben működnek a haladás előmozdítására, s ez dicsérendő is, mert a szép eredményeket látjuk. Azonban, tisztelet a kivételeknek, többnyire cosmopoliták, inkább pártolják a külföldi irodalmat s alig látunk nálok lépést, mely arra mutatna, hogy a nemzetiség ügyével is gondolkodnak valamit. Ha magyar művész látogat meg bennünket, mindig kedvesebb jelenség, ha külföldről jő be nagy zajjal; az intelligentia nem hiányzik, de nem sokat törődik a magyar irodalom s művészet felvirágoztatásával. A város más lakossága nagy részben szintén nem gondol a közlgyekkel, csak ünérdekét iparkodik előmozdítani, holott azt sem teheti sikerrel, ha a közlgy pang. Ez láncsolja le azon lelkes töredéket, mely szintén óhajtja itt a nemzeti szellem és haladás jobb jövőjét.

Igy állván a dolgok, épen nem csodálkozhatunk rajta, ha a megye közlgye sokaktól nem vetetik a kellő figyelembe, sőt igen sokan eltemetni szeretnék. Innét van, hogy Kanizsa alszik, mint tetszhalott, s ha ébredés is. Falk mondása szerint csak azért nyitja fel szemét, hogy egyik oldaláról a másikra fordulva ismét tovább folytassa édes álmát.

Tehát a város közlgyének kellő figyelemre nem méltatása az ok mely gátolja, hogy ön kedves doctor ur, ügyesen ordinált lapdaccai hatástalanul maradnak, s fognak is maradni mindaddig, míg a fentebbi ok megszűnik. Tehát arra kell önnek Recipét írnia, az az olyant, mely öntudatra ébreszt.

Jelen kontárkodásomért pedig szives elnézését kérem.

h. e.

Azon anyagok, melyek a meleggőzától elpárologtak s a föld első kérgén megsűrűdtek, szükségkép kevesebbitik a központ tömegét s a megorósodott kéreg rétegeit tömörítik és sűrűsítik; ezen rétegeknek tehát süllyedni kellett amint t. i. hullámzó alakot vettek s szakadásokban megnyiltanak, melyekből olvadó érczek folyékony állapotban történek elő; ez az első tengerpartok és hegyek eredete; amint ezek okok az okozattal szaporodtak, a tengerek még inkább lemélyedtek, a hegyeknek nagyobb ellenhatást kelletvén legyőzni, nagyobb erővel emelkedtek s így nagyobb magasságot is értek; a vizek felváltást nagyob erővel változtatták s így nagyobb áttöréseket és az anyagok még nagyobb helyváltozását okozták, melyek miatt igen nagy terjedelmű üledéket képeztek. Így találhatjuk a földrétegeiben egy zürzavart a sziklák, érczek, homok, agyag- és krétánemeknek, melyek részint ülepedések, vagy helyváltozások, részint emelkedések, kitérősek és kiümlések által támadtanak.

Itt következik a különböző ismert testek sűrűségének jegyzéke. Ezen táblázat szerint lehetne fogalmat szerezni a fölkéreg és légrétege felől, ha t. i. a testeknek helyeit azon rendben határoznák meg, melyek azokat sűrűségük után illetik. Miután azonban a sűrűség különböző összekötések által módosítatik, úgy az ez irányban megállapítandó sorozat a valóban nem felel meg.

Tényleges az, hogy: a kérgesedett testek s azok különböző összekötései, melyek a föld kérgét képezik, sokszor a föld forradalmában helyükből kimozdítottak, s mi a göznomú testeket illeti, úgy ezek sajátos rokonságai számtalan összekötéseket engednek s különböző sűrűségeket, melyek ismét nagy hullámzásnak alávetvük.

Nem mérlegelhetők	Lég	—
	Világosság	—
	Meleg	—
	Villanyosság	—

A száraz léget 0° mellett 760 mill. nyomás alatt mint egységet véve.

Légkör	Vizeny	0.069.
	Légyony	0.971.
	Lég (79. Légyony × 0.971. = 77.) (21. Eleny × 1.106. = 23.)	= 1.000.
Légkör	Eleny	1.106.
	Halvány (Chlor)	2.470.

A vizet 4° mellett mint egységet véve.

Viz.	Szalajka (Pottasche)	0.87
	Szikag (Sodium)	0.97

Viz.	Viz	Vizeny 2/3. torimében vagy súlyban	11.11.
		Eleny 1/3. torimében vagy súlyban	88.89.

Földrétegek	Villó (Phosphor)	1.77.
	Kén	2.08.
	Timany (Aluminium)	2.56.
	Kovany (Silicium)	2.65.
	Szén (gyémánt)	3.53.
	Meszeny (Calcium)	4.00.
	Iblany (Jod)	4.95.

A föld közepén melegben folyékonyak	Horgany (Zink)	7.14.
	Vas	7.20.
	Czín	7.29.
	Réz	8.85.
	Ezüst	10.47.
	Ólom	11.35.
	Higany	13.59.
Arany	19.26.	
Platina	21.53.	

Miután ezek azon legsűrűbb testek, melyek leginkább közelednek a vonzás központjához, úgy következnek: hogy az utóbb felsorolt érczeknek a föld központján folyékony állapotban kell lenni. Mint tarthatja azonban a különben oly hig meleg ezeket uszóban? Ezt fel- és szétoszlato orejénél fogva csak közölheti. Mindazáltal nem lehet az érczeknek egész a központig jutni, mivel a központi lökerő attól azokat távol tartani törekszik, épen úgy mint visszataszítja a nap azon bolygót, mely bizonyos határokat haladva feléje közelednék.

(Folyt. következik.)

Megyei tudósítások.

Zalából.

Zalamegye hatósága augusztus hó 8-án tartott tisztii ülésében 2634. szám alatti rendeletét boosájtotta ki, mely által folyó évi szent Mihály naptól, mint a feles, mint a szegődményes birkatartás egész megyében megszüntetik.

A hirdetmény bevezetésül, mint az erkölcsi, mint a nemzet gazdaszati szempontból taglalja a kérdést és indokolja eljárását és következendőkép fejezi be a rendeletet:

„Énnélfogva a baj gyökere orvoslásatekintetéből, a számos napi renden levő a személy és vagyón biztonságot fenyegető gonosztettek szörnyének egyik agyarát véli a megye kiszakítani, midőn a municipalis élet alapján statutorius hatalmánál fogva elrendeli: miszerint minden szolgálatban levő juhásznak a megye területén akár szegődség az az szolgálati díj fejében, akár feles egyezkedés mellett engedményezett birkatartása jövőben örök időre tiltatik, s minden

Juhásztor a legközelebbi szent Mihály napra bármi jogi alapon birt birkáit eladni köteleztetik, — mert a kik e határozat kötelező ereje alól magukat kivonni merészkednének, azoknak ily fajú jószágaik az illető fő- és alszolgabíró urak által elkoboztatván s elárvereztetvén, az ebből befolyt összeg pénzül fog kezükbe adatni. A birkatartó gazdáknak pedig az ugynevezett tartásos juhásztorok felfogadásátóli örökös szigorú kötelességül tétetvén, a száraz vagyis kézpénz fizetéssel ellátott birkás számadók és bojtárok megszerzésére és folytonos tartására utasítatnak; ellenkező esetben ezen megyei végzésnek megszegésében vagy kijátszása kísérletében tapasztaltak, annyiszor, a mennyiszor, 100 frt az az egy száz forint o. ért. pénz bírsággal lesznek büntetendők. Kelt Zala-megyében 1863. augusztus 3-án Zala-Egerszegen tartott tiszti ülésben. Kiadta: **Surgóth Jenő**, megyei 2-od aljegyző.

Ezen intézkedés horderoje nagy, de csak akkor lehet hatása és állandósága, ha a megyei hatóság egész eréllyel lépteti életbe rendeletét, szüntelen ellenőrizi kivitelét és egész hatalmával támogatja a birtokosokat és védi a juhászok boszujá ellen.

Nemzet gazdaszatunkra pedig csak az által lenno befolyással, juhászatunk csak úgy emelkedhetnék általános, ha a szomszéd megyék hatóságai is, áthatva az ügy fontosságától, Zalamegye példáját követnék és hasonlóképen megszüntetnék a szegődményes juhtartást, úgy hogy ezen elv országoszte elismerést nyerno. T. A.

Mohács, 1863. őszhő 14-én.

Vidékünkön tartózkodik, vagy egy hét óta Jurenák nevű bécsi vállalkozó, ki az álladalmi papírgyár részére a néptől szedi össze a kukoricafoszlányokat. Emittett vállalkozó 50 ezer mázsára szerződött, látván azonban, hogy a szerződött mennyiséget nehezen szállíthatja föl Bécsebe, felsőbb helyen 10 ezer mázsa elengedettetett. Vállalkozó még a 40 ezer mázsát is nehezen szedi össze, mivel többnyire Magyarországra számítván, itt még a szárazság miatt a tengerifoszlányokat a szárral együtt takarmányul használják, kevés eladó találkozik. Ehez járul még egy adag vastag értelmetlenség, t. i. az, hogy a felvilágosítlan nép között találkozik mindég olyan, vízfejű kolompós, ki a jó szándékok butaságból balul magyarázván, készakarva konkolyt hint. Így történt helyben, amint a kapitány hatósági rendelet szerint a népnek kihirdette, hogy a kukoricalevelet az ittoni vendéglőben szállásoló vállalkozók 1 frtjával mázsáját beváltják, — némelyek helyeselték, mások megátkozták a zsidót, hogy már a kukoricaszártól is megakarják őket fosztani. Sohase hittem volna, hogy a jó szándékok annyi rossz akarattal ellensúlyozza. Egy hold tengeri ad vagy 3 mázsa foszlányt. Ugyhiszem, több gazdasz meggyőződhetett, már arról, hogy a lábasjóság a száraz tengeri levelet nem igen eszi; ekkép ez valódi nyereség a gazdára nézve, ki annak értékét eddig meg nem ismerte. Vidékünkön azonban mindenesetre legnagyobb baj az, hogy a tengerit még a száron lefosztják, s a megüszítet csöveget viszik haza, míg Pest, Fehér, Veszprémekben azt tapasztaljuk, hogy a tengeriről a foszlányokat otthon szedik le; e szerint a száraz egészen elkülönítve adatik a marha elé. Biz kell még ahoz vagy 5—6 év, míg a nép ez új s hasznos találmányt kellőleg méltányolni, s a belüli eredő ismeretlen jövedelmi forrást elismorni fogja.

KUGYERAY.

A széna javításáról.

Anthoxantum odoratum nevű szagos fűtől a széna igen kellemes illatot nyer; miután pedig az ilyes fűvel kevert széna az emésztést nagyban növeli, ezen fűnek magvát igen hasznos a kaszálóokra szórni. Id. rigiczai KOVÁCS JÓZSEF.

Hírek és események.

△ Ha ez a szép Magyarország lenne a régi Görögországgá, benne Delphi bizonyára Nagy-Kanizsa lenne. Apolló templomában volt egy barlang, melynek száján utálatos, kábító bűz emelkedett ki, ez birta jóslásra a szerencsétlen pythiakat. Fülülmulja ezen barlangot a kanizsai izraelita iskola pinceszéje, mert ez egyszerre 4 pythiát jövendültetne, a mennyiben 4 ablakán leheli ki a természetes és nem természetes halállal kimult barnok száradozó köpönyeiből kipárolgó dögillatot, zavarván gyomrát az arra járókölöknek, borzasztó jótékonyan hatva az érdemes izraelita tanítói kar s tanítványcsereg egészségére. Azon utozza meglehetősen népes szokott lenni különben is, s így a pythiák száma igen nagy, kik aztán néha-néha cifra áldást jövendültetnek arra, ki azon helyet ily polizei-vidrig jósdárá varázsolta. Figyelmeztetjük az illetőket, hogy ezen boszantó körülmény megszüntetésével a számos hozzánk érkező panaszoknak elejét vegyék. (Beküldetett.)

△ Lakatos Sándor tánczművész által, Zala-Egerszegen rendezett táncvígálm az alföldi szűkölködő testvéreink javára 20 ftot jövedelmezett, mely összeg az illető helyre minél előbb el fog küldetni.

△ Dicsőretet kell szavaznunk az utfölgügyelőnek, kire a város középútja van bízva, mert valóban tisztán és czélszerűen van rendezve.

△ Színészeink távozóban vannak, felhasználva az alkalmas időpontot. Csudálatos körülmény az, hogy ittletők tartama alatt gyenge pártolásban részvevők, most azonban megjelent egy óriási majom, alias: bókka mely egész bajukból kisegítette. Így csak van kelete a nemzeti színészetnek Kanizsán is.

△ Horváth János, vulgo Mácza; zalavári születés, 23 éves, r. kat. sármelléki illetéku — közlegény a 48-iki Erneszt főherceg nevét viselő serezedből, besorozott ezt évi május hó 13-án, s megszökött ugyane hó 15-én a nagy-kanizsai katoná-állomásról — s Hajnal rabló csapatához csatlakozott, s számos rablásban résztvett, különösen Szt-Lászlón Oszterhuber és Deák Ferencz uraknál. Szept. hó 22-én esti 7 órakor egy czirkáló csendőr őrsjárat által üldözöbe vétetett s megsobesítettvén, elfogatott; szept. 26-án Nagy-Kanizsára hozatván, kapott sebe következtében f. hó 16 esti 6 órakor meghalt miután előbb 14-én, a tüdejében levő hegyes golyót kiköthögte.

△ Nagy-Kanizsán a sörházutezában egy szegényebb sorsu csehember egy koromában ivogatván, reggelre az udvaron halva találtatott. Hihetőleg gutaütés okozta halálát.

△ A kinek nincsen tehetségében utazásokat tenni a világ öt részeiben, s még is ohajt idegen tájakat látni — annak ajánljuk a Zöldfa vendéglőben 300 fényképben kiállított gyönyörű világtárlatot meg szemlélni; mely csak néhány hatósába kerül.

Kaposvár.

== Mélt. Mérey Károly főispán ur a székvárosba megérkezett.

† Horti és Rigiczai idősb Kovács József f. hó 6-án meghalt; szomorú kötelességet teljesítettünk, midőn lapunk kedvelt, szorgalmas munkatársa, a hazai gazdaszati irodalom fáradhatlan művelője, az ép oly jó honpolgár mint családapának haláláról kell emlékeztetnünk. Ugy volt szerető, hogy a könyűk könnyűvé teendik feletta a hantokat. A ki elköltötözött testben, megmarad az emlékezetben... Áldás legyen porain.

* Mélt. Mérey Károly főispán ur, jelen nem lehetvén a Kaposvárott tartott népűnnepen, 5 frt ó. é. küldött be szerkesztőségünkhez az alföldi szűkölködők segélyezésére, mely a központi segélyző bizottmánynak átadatott. Vegye a nemes szívű adakozó mely köszönetünket a szenvedők nevében.

* A Siót e hó vége felé nagy ünnepélyosséggel megeresztik (ha jól hallottuk 27-én); adja Isten; hogy soha meg ne bánjuk.

* Kaposvárott több lelkes egyén azon működik, hogy a székvárosnak rendezett tanácsa legyen; megilleti, kár volt a közeli múltban is elszalasztani a jó alkalmat, sokan viszik a népet, s nem tudják hova?

* Gymnasiumunk, melynek felépítésére a buzgó adakozók oly szép áldozatokat tettek, gyorsan épül, több mint 120 ember dolgozik rajta naponként; mához egy évre — ha fönt is úgy akarják, mint itt alatt — már hirdetik benne azon igékát, melyeknek a nap után legnagyobb világossága van a földön, a tudomány igéit.

* Pozsonyi színtársulata Szigetvárott kedvező sikerrel működik; pár tagot nagyban dicsérnek.

* Láttunk alafátt nem csak virágban, hanem dió nagyságu gyümölcsvel; az ökönyál is szépen uszik, tán teljesül a gazdák vágya — a hosszú ősz. Kell is ily takarmánytalan világban.

* Műkedvelő társulat alakul a székvárosban jótékony czélu előadásokra.

* A Kaposvártól vezetendő vasutszárvonal kiépítésére, Freistädter uradalmi haszonbélő 55,000 frt o. é. ajánlott fel. Érdemes, hogy ily ajánlatok nyilvánosságra hozassanak a közönség előtt.

* Mint halljuk, a Lajpnikféle kávéház helyiségében rendezett vigálm 14 ftot jövedelmezett jótékony czéla.

* Egyik földbirtokosunknak oly buján nőtt őszirepezeje van — hogy ha még pár hét ilyen lesz — mint mondá — le kell kaszálatnia, s magot is nyer. Minő különözések a természetűll egyik helyen kétszer is aratnak, míg más ponton egyszer sem volt aratás és köznyomor dul.

Nyilt posta.

Ca. 8. Pesten: Szivesen teljesítjük a leveledben kívántakat; a lapról is intézkedünk, de a házszám? addig a „Hölgyfutár“ s szerkesztőséghez küldjük példányaidat.

E. 8-nak, Szakácsiban: a beküldött mű reményt nyujt; tudassa ön nevét velünk. A „honfiszó“-ban több correctes, jobb kivitel, mint a „Nefelejtsben. V. Mariska szemel jobbakra is lelkesítik önt.

P. G-nak: most már mindent felhasználunk, a jövő „kivételével, mely ne bánás virág“ Küldj ujakat.

N-nak, Badacsonyan: az ürmös édes, de a vers keserű.

„A ludtoll“; „alant jár a szellem, mely vezet.“

Dráva parti tilinkósnak: megérkezett; a többire: a mint ön akarja.

J-K-nak: Rendiben vagyunk; a Wajdits féle naptárra nézve írjon ön a kiadónak.

„Meleg van.“ Csudálatos, hogy a versírásban is kimelegszik az ember, hát még a szántóföldön! pedig itt önnök jobb aratásra van kílátása.

Tapolczára: Adjuk, mihelyt rá jön a sor.

K. J-nak, Rigiczán: Ugy lesz; mint ön kívánta.

Bukogátjának: Várjuk a szongora hős leírását; utolsó küldeményed megkészt, ez az óka, hogy másik számra kellett hagynunk.

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

Gazdasági tudósítások.

Nagy Kanizsa, Folyó hó 12-én tartatott országos vásárunk, a szép idő következtében igen népes volt. — A vásárról annyit mondhatunk, hogy tekintve a mostoha körülményt, a keresethiányt, s a pénzsűkét — jónak mondható, mert a kereskedőnek, iparosnak, s bár minémű üzletbelinek, ha nem a csurgott, de csepegett; megemlést érdemel azon eset, hogy daczára az országoszte nagy szárazságnak a káposzta ára 6—8 frton kelt holott 20 frton alig roménylettünk kaphatni; ez onnan magyarázható meg, mivel Steyer- és Horvátországból roppant szállítmányok érkeztek. — A Somogyban több helyen dühöngő marhavész okozta, hogy a vásárra szárvasmarhát hajtani megtiltatott, erre azután a mészárosok is siettek felebb szabni a hus árát, a gabnaüzletben roppant levertség uralkodik, mert a külföldi általános jó terméssek szükségtelessé tették a kivitel, s így a forgálm csapán a belfogyasztásra szorítkozik — szóval semmiféle terménynek nincs kelete.

Időjárásunk gyönyörű, örül az ember ily szép napokat élvezhetni, az őszii vetések befejeztettek, s a korábbiak oly magasra nőttek, hogy a nyulak is elbujhatnak bennök; a repeze is igen szép, s kedvező idővel tán még virágzásnak is indul. — A bor környékünkön több hegyeken a tavallal egyenlő mennyiséget eredményezett, minőségét azonban forrásuk miatt majd később közöljük; annyi bizonyos, hogy aki korán szüretelt s éretlen szőlőt szedett, az egészeséges és jó bort ne várjon.

A mi a heti üzletet illeti, majdnem pangónak mondható, az árak következők: Buza 84—87 fontos 4 frt 25—50 kr. Rozs 79—82 fontos 2 frt 80—90 kr. Árpa 2 frt 70 kr.—3 frt. Zab 45—46 fontos 1 frt 90 kr.—2 frt. Kukoricza 83—85 fontos 2 frt 90 kr.—3 frt. Repeze 6 frt 50 kr.—7 frt. Fehér bab 4 frt 80 kr.—5 frt. 100 fej káposzta 6—8 frt. Egy szák burgonya 1 frt.

Kaposvár, okt. hó 16. Folyvást gyönyörű őszii napok; pár órai eső, melegtől felváltva; mintha a természet most akarná visszaadni, mit a nyár folytán elvett; késő, késő! A vetogetés még tart az elevettek dusan keltek, és zöldelnek. Látunk virágzó, sőt másodsor termő fákat. Az eleségár változatlanul áll, s mult számunkban közlöttékro utaljuk t. olvasóinkat. A zöldség jóval alább szállt, mint az ősz első napjain fonyogtak bennünket árával; a káposzta szépen borúl, korékrépa is lesz helylyel-helylyel; sok speculans aligha fel nem sül, kik messze vidékeken jó drágán foglaltak le káposztát, hogy itt majd rászózzák a publikumra; most már lehet venni 10 frton százát a káposztának, s fogjuk venni még alább is. A zsemlyék, péksütemények még mindig oly kicsinyek, mintha készülnének az éhenhalásra; sokan Somogyban is szeretnének szükségot jósolni, hogy saját zsebjöiket megtömhessék, de az ugyan nem lesz. A szénáér az, mi néhány kral inkább emelkedik, mint som száll; e téren is megeshetik, hogy sokan olcsóbban adnak el majd a tavasszal, mint most a hogy kéri, s nem adják. (m. p.)

Veszprém, október hó 14. Piacunkon semmi élénkség, mit annak kell tulajdonítunk, hogy a gazdák a vetogetéssel vannak elfoglalva; az hoz terméket, ki épen rá van szorulva. A kiltűő buza: 4 frt 50—60 kr. közönséges: 4 frt 4 frt 15 kr. Rozs: 2 ft 80 kr. Kukoricza 2 frt 60—70 kr. Zab 1 frt 80—90 kr. Egy szák burgonya 1 frt 10 kr. Egy mázsa jó széna 2 frt 50 krtól 3 frt. Egy akó új bor 2 frt 50 kr. Időnk kellemes; az egészségügy kiltűő lábón, csak pénzünk nincs. r. l.

A már ismert nemes czélra ujabbán adakoztak: Palini Inkey László 5 frt, Tárnok Alajos 1 frtot.

Nyilt tér. *)

Gyöngyösmelléki szomoreszk.

Gyöngyösmellék nagy falu, nagy falu;
Benn' a rózsám szomorú, szomorú,
Azért szomorú rózsám, a rózsám,
Mert szerelmem felmondám, felmondám!...

Eszrevettem, hogy egy ur, hogy egy ur,
A csalfaért lángra gyul, lángra gyul;
„Megcsalsz engem édesem, kedvesem!“
Azt mondta hogy: „sohasem, sohasem!“

Megyek egyszer csendesen, csendesen;
Ugrik az ur a kerten, a kerten;
„Ki volt nálad Juliska, Juliska!“
„Senki“ — pedig ott feküdt Mellette a — tajtpipa, tajtpipa...
Drávaparti Tilinkos.

*) Itt mindenki közölheti verscét, ha minden sorért 7 krt s ezenkívül a bélyegdíjt megfizeti. Szerk.